

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.032.01.2017
P/17/021

TEKST UJEDNOLICONY*

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

*- Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 330) i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2018 r., poz. 419) Najwyższa Izba Kontroli wyłączyła jawność informacji będących tajemnicą przedsiębiorcy poprzez usunięcie fragmentów wystąpienia pokontrolnego w miejscach oznaczonych nawiasem [...].

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/021 – Wydatki spółek z udziałem Skarbu Państwa na działalność sponsoringową, medialną i usługi doradcze
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Mariusz Klimontowicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienia do kontroli nr LKA/283/2017 z dnia 13 listopada 2017 r., nr LKA/314/2017 z dnia 4 grudnia 2017 r. oraz LKA/36/2018 z dnia 29 stycznia 2018 r. (dowód: akta kontroli str.1-2, 5-6,9-10) 2. Tomasz Sundmann, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LKA/284/2017 z dnia 13 listopada 2017 r. i nr LKA/313/2017 z 4 grudnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str.3-4,7-8)
Jednostka kontrolowana	TAURON Polska Energia S.A. w Katowicach, ul. Ściegiennego 3, 40-114 Katowice.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Filip Grzegorzczak, Prezes Zarządu ¹ (dowód: akta kontroli str. 11-12)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia² działalność jednostki kontrolowanej w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W okresie objętym kontrolą³ TAURON Polska Energia S.A.⁴ prowadziła działalność sponsoringową w oparciu o opracowane i przyjęte do stosowania regulacje wewnętrzne, uwzględniające niektóre postanowienia zawarte w dokumentach Ministerstwa Skarbu Państwa⁵ tj. „Modelu regulacji działalności sponsoringowej z udziałem Skarbu Państwa”⁶ oraz rekomendacje zawarte w „Dobrych praktykach w zakresie prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki z udziałem Skarbu Państwa”⁷. Zasady prowadzenia działalności sponsoringowej określone przepisami wewnętrznymi były przez Spółkę przestrzegane.

TPE posiadała również regulacje określające zasady dokonywania oceny działalności sponsoringowej, na podstawie których dokonywała pomiaru i oceny jej efektywności. Podczas dokonywania tych ocen wykorzystywano wyniki badań zawarte w raportach i sprawozdaniach sporządzanych na zlecenie Spółki przez

¹ Od 15 listopada 2016 r. Ponadto, w okresie objętym kontrolą funkcję tę pełnili: Remigiusz Nowakowski od 8 grudnia 2015 r. do 14 listopada 2016 r., Jerzy Kurella od 1 października 2015 r. do 13 listopada 2015 r. i Dariusz Lubera w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 września 2015 r.

² Najwyższa Izba Kontroli w niniejszej kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, negatywna lub opisowa.

³ Okres od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r., przy czym badaniami objęto również działania jednostki kontrolowanej podejmowane przed, jak i po tym okresie, w przypadkach gdy miały bezpośredni wpływ lub związek z ustaleniami stanu faktycznego dotyczącymi okresu objętego kontrolą.

⁴ Zwana dalej: „Spółką” lub „TPE”.

⁵ Zwane dalej: „MSP”.

⁶ Załącznik do zarządzenia nr 5 Ministra Skarbu Państwa z dnia 13 lutego 2009 r. – zwany dalej: „Modelem”.

⁷ Dokument Ministerstwa Skarbu Państwa z dnia 15 czerwca 2016 r. – zwane dalej: „Dobrymi Praktykami”.

firmy zajmujące się profesjonalnie tego typu badaniami. Wyniki te umożliwiały m.in. określenie najbardziej efektywnych dla TPE działań sponsoringowych.

W okresie objętym kontrolą Spółka osiągała cele realizowanych przedsięwzięć sponsoringowych, lecz stosowany przez TPE łączny wskaźnik efektywności tych działań, uległ w latach badanego okresu istotnemu obniżeniu. Przeprowadzona kontrola nie wykazała przypadków wskazujących na niedokonanie lub niestaranne oszacowanie wartości umów sponsoringowych.

Wyboru firm medialnych i doradczych oraz zakupu ich usług dokonywano każdorazowo w oparciu o przyjęte regulacje wewnętrzne Spółki, przy czym regulacje te – poza przypadkami opisanymi dalej – były każdorazowo przestrzegane. TPE nie posiadała opracowanych procedur określających sposób oceny i pomiaru efektywności takich usług i w związku z tym takich działań nie realizowano.

Stwierdzono, że w pięciu - na sześć zbadanych przypadków – Spółka dokonała wyboru wykonawców usług doradztwa prawnego z naruszeniem regulacji wewnętrznych określających sposób działania komisji przetargowych⁸, a w jednym przypadku doszło do zawarcia umowy z firmą doradcą w trybie niekonkurencyjnym, mimo, że oferta tej firmy nie została wybrana w toku przeprowadzonego przez Spółkę postępowania o udzielenie zamówienia niepublicznego. W okresie objętym kontrolą, działania te nie wywołały jednak negatywnych skutków finansowych.

Zarząd TPE, na podstawie wniosku zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą Spółki, wraz z kilkunastoma innymi spółkami z udziałem Skarbu Państwa, utworzył w 2016 r. Polską Fundację Narodową⁹, a na rzecz jej funduszu założycielskiego Spółka wpłaciła łącznie [...] zł. Zauważyć przy tym należy, że po jej utworzeniu, Spółka podejmowała działania mające na celu zwiększenie transparentności działania fundacji, w szczególności w zakresie precyzyjniejszego zdefiniowania przez Zarząd PFN celów działalności fundacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

Informacje ogólne w zakresie prowadzonej przez TPE działalności sponsoringowej oraz zakupu przez nią usług medialnych i doradczych

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą przychody Spółki¹⁰ i jej wyniki finansowe kształtowały się następująco:

- w 2015 r. - przychód 9.062.246 tys. zł, wynik netto – strata 3.453.908 tys. zł;
- w 2016 r. – przychód 7.995.328 tys. zł, wynik netto – strata 149.134 tys. zł;
- w I półroczu 2017 r. – przychód 3.620.652 tys. zł, wynik – zysk 900.331 tys. zł.

natomiast wyniki na działalności operacyjnej przedstawiały się następująco:

- w 2015 r. – strata 124.367 tys. zł;
- w 2016 r. – strata 34.603 tys. zł;
- w I półroczu 2017 r. – zysk 233.898, tys. zł.

(dowód: akta kontroli, str.1967)

W ww. okresie koszty działalności wizerunkowej Spółki wyniosły:

- na działania sponsoringowe łącznie [...] zł¹¹;

⁸ Działanie komisji w niepełnym składzie.

⁹ Zwana dalej: „PFN” lub „Fundacją”.

¹⁰ Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi (dane przekształcone).

¹¹ [...]

- na usługi medialne i doradztwo w zakresie mediów realizowanych przez domy mediowe [...] zł¹²;
- na usługi medialne zakupione przez TPE bez pośrednictwa domów mediowych [...] zł¹³.

Jednocześnie, koszty usług doradczych¹⁴ wyniosły [...] zł¹⁵, z czego [...] zł¹⁶ stanowiły koszty usług doradztwa prawnego.

(dowód: akta kontroli, str.1967, 1973, 1985, 2078, 2099, 2255)

Zgodnie z uzyskanymi od Spółki informacjami, TPE w kontrolowanym okresie nie zawierała umów darowizny oraz umów mecenatu.

(dowód: akta kontroli, str.1973)

1. Zasady prowadzenia przez TPE działalności sponsoringowej, zlecenia i zakupu usług medialnych i doradczych, w tym organizacja procesu decyzyjnego

1.1. Działalność sponsoringowa

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą TPE była publiczną spółką akcyjną¹⁷, a informacje o prowadzonej przez nią polityce w zakresie działalności sponsoringowej zostały zamieszczone w „Sprawozdaniach z działalności Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A.” za rok obrotowy 2015 i 2016¹⁸, co spełniało wymogi rekomendacji I.R.2 zawartej w „Zbiorze Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”. Spółka składała Giełdzie Papierów Wartościowych ww. informacje, zgodnie z przyjętymi do stosowania i obowiązującymi w Spółce w okresie objętym kontrolą zbiorami zasad „Ładu korporacyjnego”¹⁹.

(dowód: akta kontroli, str.188-202)

W badanym okresie TPE realizowała na podstawie zawartych umów [...] projektów (działań) sponsoringowych, a ich łączna wartość – wg zawartych umów - wynosiła [...] zł netto. Ponadto, Spółka zawarła [...] umów z [...] podmiotami zewnętrznymi na prowadzenie badań i analiz jej działalności sponsoringowej, a ich łączna wartość wyniosła [...] zł netto.

(dowód: akta kontroli, str.1972)

Zagadnienia związane ze sponsoringiem i usługami medialnymi leżały w kompetencjach Departamentu Komunikacji Rynkowej i PR²⁰, a od 28 kwietnia 2016 r. Dyrektora Wykonawczego ds. Relacji z Otoczeniem i podległych mu zespołów. W obu przypadkach, działalność ta podlegała bezpośrednio Prezesowi Spółki.

Zatrudnienie w komórkach organizacyjnych realizujących działania TPE w zakresie sponsoringu²¹ w okresie objętym kontrolą wahało się od siedmiu do 11 etatów (osiem etatów na dzień 30 czerwca 2017 r.).

(dowód: akta kontroli str. 81,113, 664,683,691-696,1978)

¹² [...]

¹³ [...]

¹⁴ Bez usług medialnych.

¹⁵ [...]

¹⁶ [...]

¹⁷ Głównym akcjonariuszami Spółki w latach 2015-2016 był: Skarb Państwa 30,06% akcji, KGHM Polska Miedź S.A. 10,39% oraz Nationale Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny 5,06%. Debiut Spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie - zwanej dalej „GPW” - nastąpił 30 czerwca 2010 r.

¹⁸ Sprawozdania za rok obrotowy 2015 rozdział 7 pkt 7.3. ppkt 7.3.4. (str.143) oraz za rok obrotowy 2016 rozdział 2, pkt 2.10., ppkt 2.10.5. (str. 70).

¹⁹ Załącznik do uchwały Rady GPW Nr 12/1170/ z 2007 r. z dnia 4 lipca 2007 r. ze zm. oraz uchwała Rady GPW Nr 27/14141/2015 z dnia 13 października 2015 r.

²⁰ Zwanego dalej: „ZKRiPR”.

²¹ W Biurze Promocji wchodzącym w skład Zespołu Promocji i Marketingu Wizerunkowego.

1.1.1. Regulacje wewnętrzne dotyczące sponsoringu.

Zagadnienia związane z działalnością sponsoringową uregulowane były w Spółce trzema zarządzeniami Prezesa Zarządu, tj.:

- 1) zarządzeniem nr 8/2014 z dnia 1 sierpnia 2014 r., którym zostały wprowadzone „Zasady prowadzenia działalności sponsoringowej w Grupie TAURON”²², którego postanowienia w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 r. nie były zmieniane. W *Zasadach* określono m.in.: cel prowadzenia działalności sponsoringowej, zakres tej działalności, definicję działalności sponsoringowej w Grupie Kapitałowej TAURON²³, warunki prowadzenia działań sponsoringowych, wymogi i sposób tworzenia oraz wykorzystywania „Planu działalności sponsoringowej”²⁴, zasady tworzenia umów sponsoringowych oraz sposób raportowania z realizacji planu przez właściwą komórkę organizacyjną.

(dowód: akta kontroli, str. 28-38)

- 2) zarządzeniem nr 11/2014 r. z dnia 9 września 2014 r., którym została wprowadzona w Spółce „Metodologia badawcza doboru, planowania, analizowania i raportowania efektywności działań sponsoringowych”²⁵. Jej celem było rozwinięcie i uszczegółowienie reguł stanowiących przez *Zasady*²⁶, a w szczególności doprecyzowanie zasady doboru, planowania, analizowania i raportowania działań prowadzonych w ramach działalności sponsoringowej w GKT. *Metodologia* w okresie objęty kontrolą nie była zmieniana.

(dowód: akta kontroli, str. 146-187)

- 3) zarządzeniem nr 18/2014 z dnia 17 grudnia 2014 r., którym został wprowadzony „Regulamin Stosowania Klauzul Standardowych i Wzorów Umów”²⁷, zawierający postanowienia określające m.in.: wykaz klauzul umownych oraz ich treść, a także treść wzorów umów sponsoringowych²⁸. Zarządzenie było w okresie objętym kontrolą dwukrotnie zmieniane²⁹. W *RSKSiWU* stwierdzono, że zawarte w nim klauzule standardowe i wzory umów „bez względu na obowiązek ich stosowania w przypadkach Regulaminem wskazanych, stanowią wyłącznie wytyczne kierunkowe i nie ograniczają uprawnień ani obowiązków osób merytorycznie odpowiedzialnych

²² Na podstawie uchwały Zarządu Spółki nr 170/IV/2014 z 3 czerwca 2014 r. oraz uchwały RN nr 59/IV/2014 z dnia 30 lipca 2014 r., zwane dalej: „Zasadami”.

²³ Zwanej dalej „GKT”. Na potrzeby GKT przez działalność sponsoringową (sponsoring) rozumie się: „działania biznesowe, w efekcie których sponsor, w zamian za zaangażowanie finansowe lub rzeczowo-finansowe, nabywa określone prawa sponsoringowe i uzyskuje możliwość ich wykorzystania dla celów wskazanych w Zasadach i Metodologii”.

²⁴ Zwany dalej: „Planem”.

²⁵ Na podstawie uchwały nr 308/IV/ 2014 r. Zarządu Spółki z 9 września 2014 r., zwana dalej: „Metodologią”.

²⁶ W *Metodologii* zawarto postanowienia określające, m.in.:

- cele prowadzenia działalności sponsoringowej (sprzedażowe, społeczne, promocyjne), kryteria klasyfikacyjne i obszary działań sponsoringowych, dobór działań (propozycje działań, formy tych propozycji oraz sposób ich selekcji),
- planowanie prowadzenia działań (projekt planu wraz z doбором wskaźników pomiaru efektywności, rozkład terytorialny działań i ich budżet, sposób wprowadzania zmian do planu),
- analizę działań sponsoringowych (badanie: efektywności i rynku medialnego, dobór próby badawczej, mierniki ilościowe, sposób pomiaru wpływu na: relacje z interesariuszami, na postawy lojalnościowe, rozpoznawalność marki jako sponsora),
- sposób raportowania działań sponsoringowych.

²⁷ Zwany dalej: „RSKSiWU”.

²⁸ W kartach wzoru umowy sponsoringowej, zawartych w kolejnych aktualizacjach *RSKSiWU*, zapisano m.in., że wzór tej umowy stosuje się „niezależnie od jej wartości umowy oraz że ma ona zastosowanie do umów w których Spółka lub spółki Grupy występują jako sponsor (strona umowy zobowiązująca się do finansowania lub współfinansowania działalności zamierzonej lub realizowanej przez drugą stronę - Sponsorowanego), niezależnie od tego kto jest sponsorowany i rodzaju sponsorowanego przedsięwzięcia”. Klauzule miały zastosowanie w przypadku umów, w których TPE i spółki GKT występowały jako zamawiający, zleceniodawca lub w innym podobnych charakterze.

²⁹ Zmiany w *RSKSiWU* wprowadzono zarządzeniami Prezesa Spółki: nr 13/2016 z dnia 4 sierpnia 2016 r., nr 16/2016 z dnia 27 grudnia 2016 r.

za określenie warunków biznesowych umowy oraz radcy prawnego lub adwokata świadczącego obsługę prawną, dokonującego oceny formalnoprawnej projektu umowy". Z uwagi na to, zawarty w RSKSiWU wzór umowy sponsoringowej miał charakter wariantowy (opcjonalny), a treść niektórych postanowień była zależna od podjętych decyzji biznesowych przez strony umowy. Wzór zawierał m.in. postanowienia regulujące: przedmiot umowy, plan sponsorowanego przedsięwzięcia, współpracę z mediami, świadczenia sponsorowanego, prawa do znaków słownych/słowno-graficznych sponsora i sponsorowanego, zasady sporządzania dokumentacji sponsoringowej, sposób raportowania realizacji umowy, świadczenia sponsora i jego uprawnienia, wykonywanie umowy przez sponsorowanego, odpowiedzialność sponsorowanego i kary umowne, definicję pojęcia „siły wyższej” oraz zasady określające możliwość odstąpienia od umowy.

(dowód: akta kontroli, str. 203-292)

Sposób prowadzenia działalności sponsoringowej przez spółki GKT regulowały również wytyczne zawarte w „Strategii marki TAURON”³⁰.

(dowód: akta kontroli, str. 697-707)

Spółka w badanym okresie z niektórymi wykonawcami zawierała oraz realizowała umowy podpisane przed tym okresem, które zostały zawarte w oparciu o ustawę z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³¹ lub w oparciu o przyjęty do stosowania w spółkach GKT „Regulamin Udzielania Zamówień”³², przy czym RUZ nie miał zastosowania do zamówień niepublicznych³³, których przedmiotem była m.in. działalność sponsoringowa o wartości nieprzekraczającej kwoty określonej w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów wydanym na podstawie art. 11 ust. 8 Pzp dla zamówień sektorowych³⁴.

(dowód: akt kontroli, str. 643-652, 1548-1541)

1.1.2. Porównanie obowiązujących w TPE regulacji wewnętrznych dotyczących sponsoringu z rozwiązaniami rekomendowanymi przez Ministerstwo Skarbu Państwa

Porównanie zapisów zawartych w obowiązujących w TPE uregulowaniach dotyczących działalności sponsoringowej, z postanowieniami zawartymi w *Modelu* i *Dobrych praktykach* autorstwa MSP wykazało, że regulacje wewnętrzne Spółki (w tym, także wzorce umowne) nie zawierały postanowień:

- a. warunkujących prowadzenie przez spółki z udziałem Skarbu Państwa działalności sponsoringowej, co zgodnie z *Modelem* było uzależnione od posiadania przez spółkę „w roku obrotowym poprzedzającym podjęcie takich działań (...) dodatniego wyniku finansowego, zysku operacyjnego,

³⁰ Załącznik do uchwały Zarządu Spółki nr 448/IV/2014 z 17 grudnia 2014 r. - obowiązująca w okresie objętym kontrolą.

³¹ Dz.U. z 2017 r., poz. 1579 ze zm., zwaną dalej: „Pzp”.

³² Wprowadzony zarządzeniem nr 13/2014 Prezesa Zarządu Spółki z 21 października 2014 r. i zwany dalej: „Ruz”. Zmiany w Ruz zostały wprowadzone zarządzeniami Prezesa Spółki: nr 18/2015 z dnia 21 lipca 2015 r., nr 14/2016 z 8 września 2016 r. oraz zarządzeniem nr 46/2017 z dnia 11 kwietnia 2017 r.

³³ Ruz nie miał zastosowania do przypadków określonych w art. 4, 136, 137, 138 i 138a Pzp, z wyłączeniem art. 4 pkt 8 tej ustawy. W Ruz zawarto postanowienia określające, m.in.: sposób organizowania i prowadzenia postępowań zakupowych; przygotowania do wszczęcia procedury o udzielenie zamówienia niepublicznego; opis przedmiotu zamówienia; sposób ustalania wartości zamówienia; rozpoczęcie procedury i tryb postępowania, specyfikację tzw. trybu prostego powyżej 1000 euro; umowy ramowe; System Wsparcia Organizacji Zakupowej (SWOZ); postępowanie elektroniczne; zasady zatwierdzenia warunków zamówienia (wyniku postępowania oraz modyfikacji); działanie komisji prowadzącej postępowanie, wymagane dokumenty; wadium; zasady badania ofert i unieważnienie postępowania; zabezpieczenie należytego wykonania umowy. Ponadto zawarto w nim postanowienia określające: udzielanie zamówień publicznych, a także zasady przeprowadzania zamówień skonsolidowanych (dla spółek lub GKT).

³⁴ Tj. obowiązujących w okresie objętym kontrolą rozporządzeń Prezesa Rady Ministrów w sprawie kwot wartości zamówień oraz konkursów, do których jest uzależniony obowiązek przekazywania ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej.

a w dniu podpisania stosownych umów posiadania wolnych środków na rachunku bieżącym (pkt 2 lit. a Modelu), natomiast zgodnie z Dobrymi praktykami - od posiadania „w roku obrotowym poprzedzającym podjęcie takich działań przez Spółkę zysku operacyjnego oraz w dniu podpisania stosownych umów wolnych środków na rachunku bieżącym” (rozdział I pkt. 4 Dobrych praktyk);

- b. przyznających – co miało miejsce w Zasadach i wzorcach umownych - Spółce jako sponsorowi prawo do monitorowania/nadzorowania wydatków sponsorowanego, w szczególności poprzez wprowadzenie do umów katalogu wydatków, na które środki otrzymane od sponsora będą mogły być przeznaczane oraz postanowień zapewniających sponsorowi wgląd do dokumentacji finansowej sponsorowanego związanej z realizacją danej umowy lub gwarantujących sobie wyszczególnienie wydatków w corocznym sprawozdaniu z działalności oraz sprawozdaniu finansowym danego podmiotu zbadanym przez biegłego rewidenta (rozdział V pkt 1 Dobrych praktyk);

oraz postanowień odpowiadających rekomendacjom zawartym w rozdziale IV pkt 3 i rozdziale V w pkt 3 -7 Dobrych praktyk.

(dowód: akta kontroli, str. 28-38, 203-395)

W związku z wprowadzeniem akcji Spółki do publicznego obrotu, w 2011 r. Zarząd zmienił obowiązujące w TPE zasady prowadzenia działalności sponsoringowej, uznając, że *„zmiana struktury własnościowej pozwala na fakultatywne stosowanie postanowień Zarządzenia nr 5 MSP z 13 lutego 2009 roku. Zmiana dokonana została na podstawie Uchwały Zarządu 337/III/2011 z 14 września 2011 r. i Uchwały Rady Nadzorczej nr 89/III/2011 z 29 października 2011 r. w oparciu o sporządzoną wewnątrznie opinię prawną”*.

(dowód: akta kontroli, str. 1432-1433, 1993)

W ocenie Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych, przepisy Modelu i Dobrych Praktyk miały charakter rekomendacji, które nie spełniały funkcji bezwzględnie obowiązującego prawa czy nakazu właścicielskiego, któremu przypisana jest forma np. uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy³⁵. Stwierdziła ona bowiem, że *„Wskazane Zarządzenie (...) określało zakres stosowania modelu przez spółki – tzn. regulacja miała mieć zastosowanie jedynie do jednoosobowych spółek Skarbu oraz spółek w których udział Skarbu Państwa w kapitale zakładowym przekraczał 50%. W pozostałych spółkach z udziałem Skarbu Państwa model jedynie mógł być stosowany. Z kolei w przypadku »Dobrych praktyk« (...) sama forma dokumentu prezentująca praktyki rynkowe wskazywała na wzorcowy charakter dokumentu. (...) Reasumując, dokument o charakterze dobrych praktyk nie ma charakteru wiążącego dla jakiegokolwiek podmiotu. Dobre praktyki wskazują pewne pożądane działania, które w spółkach przyjmujących je dobrowolnie wskazują pożądany kierunek, który zainteresowane podmioty mogą rozważyć do stosowania w części lub całości, o ile jest to możliwe w specyfice działalności tego podmiotu. Inicjatywa taka nie działa także wstecz i wymaga odpowiedniego czasu na jej implementację. W polskim systemie prawnym działalność sponsoringowa nie jest uregulowana i może ona być dowolnie kształtowana poprzez zawieranie tzw. umów nienazwanych z obowiązującą zasadą kreowania stosunków prawnych przez strony w sposób dowolny i odpowiadający stronom, o ile ich treść nie narusza żadnych przepisów prawa”*.

(dowód: akta kontroli, str. 2003-2004)

³⁵ Zwane dalej „WZA”.

W sprawie braku implementacji do regulacji wewnętrznych Spółki pozostałych siedmiu wskazanych wyżej postanowień zawartych w obu dokumentach autorstwa MSP, Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych oświadczyła m.in., że:

- *Zasady obowiązujące w okresie kontroli nie mogły brać pod uwagę treści Dobrych praktyk, gdyż dokument ten został ogłoszony w czerwcu 2016 roku;*
- *Dobre praktyki, jako dokument uniwersalny mający mieć zastosowanie do każdego podmiotu nadzorowanego przez MSP, „nastęczał wiele trudności interpretacyjnych w aspekcie merytorycznym. Wątpliwości te pogłębiło zlikwidowanie MSP i przejęcie kompetencji nadzorczych przez nowy resort”;*
- *„z inicjatywy grup energetycznych w ówczesnym MSP, w dniu 27 lipca 2016 r. odbyło się spotkanie wyjaśniające, które potwierdziło, że intencją wprowadzenia tego dokumentu było uporządkowanie kwestii dotyczących prowadzenia działalności w zakresie sponsoringu, w tym określenia celów tej działalności³⁶, (...) które miały być realizowane niezależnie od udziału Skarbu Państwa w spółce i wskazywać najlepsze praktyki rynkowe z przeznaczeniem do samodzielnej oceny i wdrożenia przez spółki, nie zaś jako sztywne przenoszenie wszystkich zapisów do praktyki nadzorowanych spółek. Dokument ten celowo nie miał rangi ustawy lub zarządzenia. Zawierał on ukierunkowanie działań z zaakcentowaniem czy też wskazaniem najbardziej pożądanym praktyk, jakie mogą, ale nie muszą być stosowane w praktyce gospodarczej. Bezwzględnie zaś wymagano dostosowania do specyfiki danego podmiotu. Na przykład przypisywanie projektom sponsoringowym z branży energetycznej wskaźników stosowanych np. w branży dóbr szybko rotujących nie było zgodne z intencją MSP”;*
- *„bezwzględne stosowanie w praktyce biznesowej przytoczonych wymagań w ich brzmieniu literalnym (...), często nie jest możliwe, budzi bowiem wątpliwości prawne. Podniesienie tego rodzaju kwestii ma wpływ na postawę negocjacyjną partnera i może zwiększać jego roszczenia finansowe lub zmniejszać oferowany zakres świadczeń w ramach negocjowanej wartości umowy”;*
- *wiele wskazań Dobrych praktyk „uwzględniła nowa regulacja obszaru sponsoringu opublikowana Zarządzeniem Prezesa Zarządu z dnia 14 lipca 2017 r. Z wyżej wymienionych powodów implementacja tych wskazań wymagała czasu, co było także założeniem twórców Dobrych praktyk, także z przyczyn takich jak, np. obowiązywanie umów wieloletnich w działalności sponsoringowej”.*

(dowód: akt kontroli, str. 2004-2005)

Zgodnie z wyjaśnieniami Zastępcy Dyrektora Wykonawczego ds. Zarządzania Strategicznego, Zarząd Spółki - mimo nie zawarcia w *Zasadach* postanowień zobowiązujących go przy podejmowaniu decyzji o sponsorowaniu polskich związków sportowych - brał pod uwagę informacje prezentowane przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. Na spotkaniu zorganizowanym na początku 2017 r. w tym ministerstwie, w którym uczestniczyli przedstawiciele Spółki, została przedstawiona uczestnikom lista związków sportowych, które szukały możliwości finansowania ze strony spółek Skarbu Państwa, lecz związki te „nie odpowiadały strategii Spółki oraz wysokości budżetu przeznaczonych na sponsoring w TAURON Polska Energia SA”.

(dowód: akt kontroli, str. 2046, 2244)

³⁶ Takich jak: propagowania (upowszechniania i wzmocnienia) marki spółki poprzez zwiększenie stopnia jej znajomości, rozpoznawalności i zasięgu oddziaływania, budowy pozytywnego wizerunku spółki poprzez przeniesienie na nią skojarzeń z podmiotu sponsorowanego, wsparcia działań promocyjno-handlowych spółki, dotarcia z przekazem do kluczowych interesariuszy spółki, takich jak klienci, partnerzy biznesowi, akcjonariusze, inwestorzy czy społeczność lokalna, budowy reputacji spółki oraz uzyskanie uznania i sympatii opinii publicznej.

1.1.3. Działalność sponsoringowa Spółki w świetle rozwiązań rekomendowanych przez Ministerstwo Skarbu Państwa i Ministerstwo Energii³⁷

Spółka w latach 2016 i 2017 prowadziła działalność sponsoringową pomimo wykazywania przez nią straty na działalności operacyjnej³⁸. W powyższej sprawie Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych oświadczyła, m.in. że :

- obowiązujące w okresie kontroli Zasady zostały zaopiniowane i zatwierdzone przez RN³⁹, a zagadnienie to było rozpatrywane przez RN na posiedzeniu 26 lipca 2016 r.⁴⁰;
- Plan prowadzenia działań sponsoringowych na rok 2016 został przyjęty przez Zarząd 9 lutego 2016 r.⁴¹, a pozytywnie zaopiniowany przez RN 17 lutego 2016 r.⁴², tj. przed ogłoszeniem *Dobrych praktyk*;
- przytoczone dane finansowe dotyczą wyników jednostkowych. „*W tym kontekście powinny się odnosić do wyniku skonsolidowanego, bowiem »Plan« jest realizowany na rzecz całej grupy. Wynik operacyjny przed odpisami aktualizującymi i amortyzacją (EBITDA)*⁴³ dla Grupy w 2016 roku wyniósł 3,337 mld zł. W 2015 roku dla Grupy wynik EBITDA wyniósł 3,523 mld zł. Sytuacja taka pozwalała Zarządowi na kontynuację działalności promocyjnej”.

Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych oświadczyła też, że „*sponsoring w Grupie TAURON jest rozumiany jako działalność wspierająca cele biznesowe, a zaprzestanie działalności promocyjnej ze względu, np. na odpisy aktualizujące - mające charakter bezgotówkowy, jedynie »księgowy«*”, w jej ocenie, nie znajdowało uzasadnienia. Oświadczyła także, iż „*rozważając decyzję o wypowiedzeniu umowy trzeba mieć na uwadze, że działanie takie rodzi określone skutki odszkodowawcze, a może mieć ono też skutek wizerunkowy przynoszący Spółce trudne do oszacowania straty w wiarygodności jako partnera biznesowego*”.

(dowód: akta kontroli, str. 2003-2008, 2042-2047)

Przewodnicząca RN⁴⁴ wyjaśniła, że organ ten „*oceniając zdolność Spółki do realizacji działalności sponsoringowej bierze pod uwagę, m.in. prognozowany wynik operacyjny, za rok poprzedzający rok Planu, którego dodatni poziom dla grupy kapitałowej stanowi, m.in. uzasadnienie do kontynuacji przedmiotowej działalności*”.

(dowód: akta kontroli, str. 2219-2225)

Ponoszone przez TPE wydatki na cele sponsoringowe w 2015 r. i 2016 r., nie były wyższe niż 0,2% przychodów netto Spółki ze sprzedaży w poprzednim roku obrotowym, co odpowiadało poziomowi określonemu w zaleceniu zawartym w piśmie Ministra Energii z 10 stycznia 2017 r.⁴⁵ skierowanym do rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, w tym spółek z jego mniejszościowym udziałem.

(dowód: akta kontroli str. 465-482, 540-559, 1967)

³⁷ Zwane dalej „ME”.

³⁸ W latach obrotowych 2015 i 2016 TPE poniosła straty na działalności operacyjnej w wysokości odpowiednio: 124.367 tys. zł oraz 34.603 tys. zł.

³⁹ Uchwała nr 59/IV/2014 z 30 lipca 2014 r.

⁴⁰ Protokół 6/IV/2016.

⁴¹ Uchwała 79/IV/2016.

⁴² Uchwała 13/IV/2016.

⁴³ EBITDA - (ang. *Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization*), obliczana jako zysk z działalności operacyjnej (EBIT) powiększony o koszty niepieniężne (amortyzacja).

⁴⁴ Od 12 sierpnia 2015 r.

⁴⁵ Znak DPW.I.096.1.2017.

1.1.4. Przestrzeganie regulacji zawartych w *Zasadach*

1.1.4.1. Przestrzeganie uregulowań wewnętrznych (procedur) w odniesieniu do sponsoringu

W okresie objętym kontrolą Spółka zgodnie z przyjętymi *Zasadami*⁴⁶ sporządzała roczne *Plany* prowadzenia działalności sponsoringowej. Były w nich wymienione konkretne badania i raporty, którymi Spółka dysponowała na etapie sporządzania danego *Planu*, zawierające ocenę sytuacji na rynku w odniesieniu do planowanej przez TPE działalności w ww. zakresie. W okresie tym, zgodnie z *Zasadami*, opracowany przez właściwą merytorycznie komórkę organizacyjną projekt *Planu* na dany rok, który przedkładany był Zarządowi celem przyjęcia „nie później niż do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok objęty planem”. Następnie Zarząd przedkładał go RN do zaopiniowania z tym, że termin zaopiniowania dokumentu przez RN nie był w *Zasadach* określony. Po pozytywnym zaopiniowaniu *Planu* przez RN, właściwa komórka organizacyjna TPE przystępowała do jego realizacji. Uchwały Zarządu w sprawie przyjęcia *Planu* oraz uchwały RN w sprawie jego zaopiniowania, były w okresie objętym kontrolą podejmowane w terminach do końca I kwartału roku, którego dany *Plan* dotyczył⁴⁷.

Uchwalone i realizowane w tym okresie *Plany* dotyczyły całej GKT, natomiast konkretne zawarte w nich zapisy odnosiły się do działalności dwóch spółek: TAURON Polska Energia S.A. oraz TAURON Sprzedaż Sp. z o.o.

(dowód: akt kontroli, str. 28-38, 416-603, 2172-2209)

Plany zawierały budżet sponsoringowy na dany rok w podziale na: sport profesjonalny oraz pozostałe obszary działalności sponsoringowej, a także na badania efektywności i usługi eksperckie oraz rezerwę. W okresie objętym kontrolą, budżety zapisane w *Planach* wynosiły odpowiednio:

- na 2015 r.: [...],
- na 2016 r.: [...],
- na 2017 r.: [...].

Powyższe dane wskazują na [...].

(dowód: akt kontroli, str. 446, 455, 486, 498, 510, 521, 532, 563, 574, 585, 596)

Spółka wprowadzała w badanym okresie zmiany do rocznych *Planów* będących w toku realizacji, z tym, że łączna wartość wydatków przyjętych na dany rok nie ulegała zmianie. Zmiany te dotyczyły kwot zaplanowanych do wydatków na poszczególne skonkretyzowane i ujęte w nich działania sponsoringowe, w tym m.in. na nowe działania wprowadzane do danego *Planu* w trakcie roku. Skutkowało to zmniejszeniem kwot zaplanowanych rezerw. Sposób wprowadzania zmian do *Planów* był zgodny z obowiązującymi *Zasadami*.

(dowód: akt kontroli, str. 416-423)

Zgodnie z *Zasadami*⁴⁸, Zarząd TPE co roku sporządzał *Raporty* z wykonania *Planów*. *Raporty* były sporządzone zgodnie z wytycznymi zawartymi w przyjętej *Metodologii*. W dwóch zakończonych okresach rocznych, wykonanie [...] *Planu* dla TPE wyniosło⁴⁹ [...], co stanowiło odpowiednio 85,5% i 81,0% wydatków zaplanowanych na dany rok.

(dowód: akt kontroli, str. 28-38, 146-187, 465-482, 540-559)

⁴⁶ § 7-9 *Zasad*.

⁴⁷ *Plan* na 2015 r.: uchwała Zarządu Spółki Nr 428/IV/2014 z 2 grudnia 2014 r. i uchwała RN Nr 83/IV/2014 z 17 grudnia 2014 r.; *Plan* na 2016 r.: uchwały Zarządu Nr 396/IV/2015 z 17 listopada 2015 r. i uchwała Nr 79/IV/2016 z 9 lutego 2016 r. oraz uchwała RN Nr 13/IV/2016 z 17 lutego 2016 r. (dot. uchwały Zarządu Nr 79/IV/2016), *Plan* na 2017 r.: uchwała Zarządu Nr 87/IV/2017 z 7 marca 2017 r. oraz uchwała RN Nr 14/IV/2017 z 15 marca 2017 r.

⁴⁸ § 12 *Zasad*.

⁴⁹ Według rejestru faktur.

Uchwałami nr 178/IV/2016 r. z 19 kwietnia 2016 r. i nr 88/IV/2017 z 7 marca 2017 r. Zarząd przyjął *Raporty roczne* z realizacji *Planów* na 2015 r. i 2016 r. Powyższe uchwały zawierały wnioski o skierowanie *Raportów* do zaopiniowania przez RN. W dokumentach tych zostały zawarte:

- dane o wysokości środków zakładanych w budżecie do wydatkowania na działania sponsoringowe oraz o kwocie wydatkowanej według ewidencji faktur,
- spis działań zakończonych w roku sprawozdawczym, wraz z kwotami wydatkowanymi i wartością uzyskanego ekwiwalentu (efektywności działania),
- dane dotyczące efektywności medialnej Spółki na tle spółek sektora energetycznego,
- zestawienie według zgromadzonej wartości medialnej w telewizji marki TAURON na tle istotnych sponsorów występujących na rynku,
- zestawienia dotyczące: znajomości działania sponsoringowego, rozpoznawalności marki jako sponsora, wpływu na relacje oraz lojalność w podziale na sport i inne działania, ze wskazaniem sposobu uzyskania i źródeł pochodzenia informacji,
- zestawienie dotyczące zrealizowanych danych wieloletnich wraz z danymi dotyczącymi uzyskanego ekwiwalentu w roku sprawozdawczym,
- opis realizacji poprzez sponsoring celów sprzedażowych.

W *Raporcie* za 2016 r. zawarto także informacje i dane dotyczące wskaźnika poziomu skojarzeń marki z prowadzoną przez TPE działalnością biznesową. RN pozytywnie zaopiniowała oba *Raporty*⁵⁰.

Ponadto, zgodnie z *Zasadami*⁵¹, Zarząd przedstawiał RN do zaopiniowania, zmiany dokonywane w *Planach* w ciągu danego roku budżetowego.

(dowód: akt kontroli, str. 416-423, 465-482, 540-559)

W dokumentacji związanej z prowadzoną przez Spółkę w okresie objętym kontrolą działalnością sponsoringową nie stwierdzono informacji mogących wskazywać na naruszenie przepisów ograniczających jej prowadzenie, które zawarte zostały w ustawach z:

- 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji⁵²,
- 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁵³,
- 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne⁵⁴,
- 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach⁵⁵,
- 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych⁵⁶,
- 9 listopada 1996 r. o ochronie zdrowia przed następstwem używania tytoniu i wyrobów tytoniowych⁵⁷,
- 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji⁵⁸.

⁵⁰ Uchwałami: nr 60/IV/2016 z 10 maja 2016 r. i nr 61/IV/2017 z dnia 12 kwietnia 2017 r.

⁵¹ § 9 ust.2 *Zasad*.

⁵² Dz.U. z 2017 r., poz.1414, ze zm.

⁵³ Dz.U. z 2016 r., poz. 487, ze zm.

⁵⁴ Dz.U. z 2017 r., poz. 2211.

⁵⁵ Dz.U. z 2017 r., poz. 2010.

⁵⁶ Dz.U. z 2018 r., poz.165, ze zm.

⁵⁷ Dz.U. z 2017 r., poz. 957 ze zm.

⁵⁸ Dz.U. z 2018 r., poz. 419.

(dowód: akt kontroli, str.1207)

1.1.4.2. Zawieranie i realizacja umów sponsoringowych.

Zbadano cztery umowy sponsoringowe o łącznej wartości [...] zł netto⁵⁹ zawarte i realizowane przez TPE w okresie objętym kontrolą⁶⁰. Umowy te zostały zawarte zgodnie z obowiązującymi w Spółce *Zasadami, Metodologią* i *RUZ*. Realizacja poszczególnych umów odpowiadała zapisom umownym oraz postanowieniom *Metodologii* określającym, m.in. obowiązki beneficjenta (sponsorowanego), a przedłożona do badania dokumentacja wskazuje, że wybór wykonawców badanych umów sponsoringowych był on zgodny z przepisami *Pzp*.

(dowód: akt kontroli, str.1302)

1.2. Regulacje wewnętrzne odnoszące się do zamawiania usług doradczych i medialnych

Spółka w okresie objętym kontrolą zlecała firmom zewnętrznym wykonanie usług medialnych i doradczych w oparciu o regulacje zawarte w *RUZ*, który przyjęty był do stosowania w GKT.

(dowód: akt kontroli, str.643-652, 1548-1541)

1.2.1. Usługi doradztwa prawnego i biznesowego

Postanowienia obowiązujących w okresie objętym kontrolą *Regulaminów organizacyjnych TPE* wskazywały, że główną funkcją działających w Spółce służb prawnych była obsługa prawna TPE. Od 28 kwietnia 2016 r. - w związku ze zmianą *Regulaminu organizacyjnego TPE*⁶¹ - funkcja ta została poszerzona o funkcje koordynacji i standaryzacji obsługi prawnej GKT oraz o obsługę organów korporacyjnych Spółki. Funkcje te w ww. okresie były pierwotnie przypisane Departamentowi Prawnemu, a po wejściu w życie *RO 2016* Dyrektorowi Wykonawczemu ds. Prawnych i podległym mu zespołom⁶². W strukturze organizacyjnej Spółki służba prawna była przypisana do pionu organizacyjnego Prezesa Zarządu Spółki, przy czym *Regulamin organizacyjny TPE* przewidywał możliwość prowadzenia obsługi prawnej Spółki przez podmioty zewnętrzne.

(dowód: akta kontroli, str. 39-113, 653-696, 1998-2002)

W służbie prawnej TPE - według stanu na 1 stycznia 2015 r. - było 20 etatów, a według stanu na 30 czerwca 2017 r. - 18,6 etatu. W okresie tym były w niej zatrudnione łącznie 32 osoby w tym, zgodnie z informacją służby personalnej Spółki, 20 osób posiadających ukończone aplikacje prawnicze (radcowskie i/lub sędziowskie).

(dowód: akta kontroli, str.1950-1956)

W okresie objętym kontrolą osoby wykonujące czynności radców prawnych w TPE:

- uczestniczyły w 215 postępowaniach, kwalifikowanych przez Spółkę jako „istotne”⁶³,

⁵⁹ Z uwzględnieniem aneksów do umów.

⁶⁰ Umowy o numerach: 2015/UM/TPE/KZZ/00920/L, 2014/UM/TPE/KZZ/02203/L, 2015/UM/TPE/KZZ/06472/L, 2015/UM/TPE/KZZ/03794/L. Umowy zostały wybrane do badania przy zastosowaniu kryterium najwyższej wartości.

⁶¹ Zwany dalej „RO 2016”.

⁶² W skład służby prawnej Spółki na dzień zakończenia kontroli wchodziły dwa zespoły podległe Dyrektorowi Wykonawczemu tj. Zespół Standaryzacji i Obsługi Prawnej (zwany dalej „ZSiOP”) i Zespół Obsługi Prawnej Projektów (zwany dalej „ZOPP”), natomiast Zastępcy Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych podlegały trzy zespoły: Obsługi Organów Korporacyjnych, Zespół Relacji Inwestorskich, Obsługi Administracyjno-Technicznej Zarządu.

⁶³ Do postępowania „istotnych” Spółka kwalifikowała postępowania, gdy:

- wartość przedmiotu sporu była równa lub przekraczała 100.000 zł;
- sprawa miała charakter precedensowy lub istniało ryzyko wystąpienia z pozwami zbiorowymi lub multiplikacją spraw;

- osoby zatrudnione w ZOPP uczestniczyły w realizacji 21 projektów związanych, m.in. ze:
 - zmianą modelu finansowania i budową nowego bloku energetycznego w Jaworznie;
 - wdrożeniem w GKT dyrektywy MIFID II⁶⁴;
 - wsparciem prawnym projektów polegających m.in. na: budowie nowego bloku gazowo-parowego, budowie rezerwowego źródła ciepła Elektrociepłowni Stalowa Wola⁶⁵, postępowaniem arbitrażowym z byłym głównym wykonawcą bloku, pozyskiwaniem finansowania projektu, uregulowaniem kwestii własności turbiny parowej;
 - wsparciem prawnym związanym z posiadaniem przez Spółkę udziałów w spółce PGE EJ1;
 - programem likwidacji niskiej emisji w aglomeracji śląsko-dąbrowskiej oraz innymi projektami⁶⁶.

Zespół ten opiniował również umowy/aneksy do porozumień zawieranych przez spółki z GKT, dotyczące jej strategicznych projektów inwestycyjnych.

Według szacunków zawartych w informacji Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych, spółka TAURON Dystrybucja⁶⁷ w 2017 r. posiadała w toku 6.000 postępowań windykacyjnych, a pozostałe spółki GKT posiadały 33.000 takich postępowań.

(dowód: akta kontroli, str.2210-2214, 2250-2253)

TPE prowadziła działania zmierzające do konsolidacji i optymalizacji obsługi prawnej w GKT. Były one podzielone na dwa etapy, a ich celem było optymalizacja obsługi prawnej w TPE i spółkach zależnych⁶⁸.

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych, optymalizacja obsługi prawnej w TPE polegała na optymalizacji kosztowej i ilościowej zawartych przez Spółkę umów ramowych na doradztwo i obsługę prawną. W czerwcu 2017 roku zostały przygotowane postępowania w sprawie wyboru kancelarii do umów ramowych⁶⁹ oraz zakup tych usług

3. proces był niebezpieczny dla Spółki ze względu na duże prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnego PR;
4. proces dotyczył zobowiązań albo wierzytelności spółki zależnej od TPE, których wartość stanowiła co najmniej 10% kapitałów własnych Spółki;
5. wypadków, w których spółka była stroną dwu lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności, których łączna wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych TPE.

⁶⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/EU z dnia 15 maja 2014 r.

⁶⁵ Zwanej dalej „ECSW”.

⁶⁶ Np. projektami :

- Rynek Mocy – wsparcie prawne zespołu roboczego;
- Pilot Maker – projekt inwestycji w start-upy (w tym negocjacje z kilkudziesięcioma wybranymi podmiotami);
- projektem TAURONPV 100MW dot. inwestycji fotowoltaicznych oraz sporem sądowym;
- PFR Starter – inwestycjami w innowacyjne start-upy;
- zgazowania węgla realizowanym z Grupą Azoty;
- utworzenia licznych klastrów, w tym klastra elektromobilności – projekt z miastem Jaworzno;
- odbudowy mocy wytwórczej jednostek wytwórczych jednej ze spółek GKT;
- ewentualnego nabycia przedsiębiorstw energetycznych;
- projekt Łagisza, obejmujący m.in. odtworzenie stacji przygotowania wody zdemineralizowanej, ucieplnienie bloku nr 10 wraz z dostosowaniem układu wyprowadzenia ciepła;
- potencjalnej inwestycji w obszarze instalacji fotowoltaicznych.

⁶⁷ Zwana dalej „TD”.

⁶⁸ Celem podjętych działań zgodnie z intencją Spółki było:

- ograniczenie ilości usługodawców,
- dostosowanie stawek wynagrodzenia do poziomu maksymalnie 400 złotych za godzinę,
- obniżenie kosztów bieżącej obsługi prawnej spółek zależnych poprzez konsolidację obsługi,
- optymalizacja etatyacji w obszarze prawnym GKT.

⁶⁹ Wartość nominalna każdej umowy określana była na [...], przy czym stopień ich wykorzystania miał zależeć od bieżących potrzeb. Stopień wykorzystania umów w badanym zakresie był niższy od wartości nominalnej określonej w umowie.

w ramach sześciu dziedzin prawa⁷⁰ (zamiast dotychczasowych dziewięciu), na nowo zdefiniowanych, uzupełnionych pod kątem zakresu przedmiotowego i potrzeb całej GKT.

W wyniku podjętych działań średnia godzinowa stawka wynagrodzenia doradców prawnych w zawartych umowach ramowych została obniżona [...] (z wyłączeniem kancelarii świadczących usług doradcze w zakresie prawa pośrednictwa finansowego i prawa obcego).

W drugim etapie procesu optymalizacji usług doradztwa prawnego ujednociono zasady zatrudniania radców prawnych w GKT poprzez zwiększenie czasu pracy w siedzibie pracodawcy do 40 godzin tygodniowo⁷¹. Działanie to ograniczyło o pięć liczbę etatów radców prawnych w spółkach zależnych. Ponadto Spółka prowadziła działania w zakresie porządkowania bieżącej obsługi prawnej w spółkach GKT⁷² w wyniku czego zweryfikowano i zaktualizowano zapotrzebowanie spółek zależnych na bieżące, zewnętrzne doradztwo prawne. W efekcie, w spółkach zależnych liczba usługodawców została zmniejszona o 12 kancelarii, a łączne oszczędności na obsłudze prawnej w GKT, jedynie w przypadku postępowań już zakończonych, szacowane były przez Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych na około [...] złotych rocznie.

(dowód: akta kontroli, str.2210-2214)

Zagadnienia związane z zamawianiem usług doradczych nie były przedmiotem zadań audytowych i/lub kontroli prowadzonych przez służby audytu i kontroli Spółki. Zagadnienia związane z udzielaniem zamówień na niektóre usługi doradcze, w tym na usługi prawne, były natomiast przedmiotem zainteresowania RN. Na jej potrzeby, służby prawne Spółki przygotowały w czerwcu 2017 r. informację⁷³, której zakres obejmował analizę danych zarejestrowanych w SWOZ⁷⁴, danych zawartych w systemie księgowym SAP, a także - w zakresie wybranych zamówień - dokumentów zawartych w SWOZ⁷⁵. W podsumowaniu tej analizy stwierdzono, że „W wyniku badań nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości”.

(dowód: akta kontroli, str. 2121-2134)

W badanym okresie Spółka posiadała zawarte z podmiotami zewnętrznymi łącznie [...] umów na doradztwo prawne, z czego na koniec lipca 2017 r. obowiązywało [...], w tym [...] umów ramowych.

W okresie tym nie stwierdzono jednak przypadków, aby Spółka do podmiotów, z którymi posiadała już zawarte umowy ramowe, kierowała dodatkowe zlecenia na usługi doradztwa prawnego, które wykraczały poza zakres określony w umowach.

(dowód: akta kontroli, str.2210-2217)

W okresie objętym kontrolą, Spółka z tytułu zakupu usług doradztwa prawnego świadczonych przez podmioty zewnętrzne poniosła łączne koszty w wysokości [...] zł, z czego [...] zł w 2015 r., [...] zł w 2016 r., a [...] zł w I półroczu 2017 r. Z powyższych danych wynika, że w 2016 r. wydatki na ten cel były [...] % niż w roku poprzednim.

⁷⁰ Tj.: w obszarach prawa energetycznego, prawa związanego z pośrednictwem finansowym, prawa gospodarczego i handlowego, prawa podatkowego, prawa regulacyjnego oraz prawa obcego.

⁷¹ Zasady zatrudnienia radców prawnych były niejednorodne, a część z nich pracowała w siedzibie pracodawcy na tzw. niepełny etat, którego wymiar był zróżnicowany i wynosił 18, 24 bądź 32 godziny tygodniowo.

⁷² TDAURON Dystrybucja S.A., TAURON Sprzedaż sp. z o.o., TAURON Sprzedaż GZE sp. z o.o., TAURON Wydobycie S.A., TAURON Ekoenergia sp. z o.o., TAURON Wytwarzanie S.A.

⁷³ Wyniki analizy w zakresie zamówień na wybrane usługi w okresie od 15 listopada 2016 r. do 31 maja 2017 r.” Informacja dla Rady Nadzorczej - czerwiec 2017’.

⁷⁴ Kategoria kosztowa 19 „Usługi doradcze oraz usługi profesjonalne z zakresu finansów, księgowości, prawa itp.”

⁷⁵ Zgodnie informacjami zawartymi w tym SOWZ, z TPE zawartych było 28,2% liczby umów całej GKT, lecz udział ich w wydatkach na ten cel całej Grupy wynosił 72,7%.

(dowód: akta kontroli, str.1985)

Oprócz opisanych wyżej umów doradztwa prawnego, TPE w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2017 realizowała również [...] umowy o charakterze „doradztwa biznesowego”⁷⁶ o łącznej wartości [...] zł netto.

(dowód: akta kontroli, str. 1998-2002)

W ramach przeprowadzonych czynności zbadano 21 zawarte przez TPE umów⁷⁷ na usługi doradztwa prawnego i jedną na doradztwo biznesowe o łącznej wartości [...] zł netto, w tym:

- 18 umów ramowych zawartych w wyniku przeprowadzenia przez TPE sześciu postępowań o udzielenie zamówień niepublicznych na usługi doradztwa prawnego, w ramach podjętych w 2017 r. działań zmierzających do skonsolidowania i optymalizacji obsługi prawnej,
- jedną umowę⁷⁸ ramową na doradztwo prawne w obszarze prawa gospodarczego i handlowego zawartą przez TPE poza trybem konkurencyjnym z jednym z uczestników ww. postępowań,
- dwie umowy doradztwa prawnego i jednej doradztwa biznesowego, niezwiązane z ww. postępowaniami.

Zawarcie ww. 18 umów na usługi doradztwa prawnego zostało poprzedzone przeprowadzeniem przez Spółkę postępowań o udzielenie zamówień niepublicznych, których sposób przeprowadzenia był zgodny z przepisami obowiązującego w tamtym czasie *RUZ*, za wyjątkiem działań podejmowanych przez komisje przetargowe w niepełnym składzie w toku pięciu z sześciu badanych postępowań (co opisano szczegółowo w dalszej części wystąpienia pokontrolnego, w sekcji *Ustalone nieprawidłowości*). Podczas realizacji trzech umów zawartych poza ww. postępowaniami nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli, str. 1542-1842, 1998-2002, 2149- 2157)

1.2.2. Usługi medialne

W okresie objętym kontrolą, TPE na zakup usług medialnych, w tym reklamowych, poniosła - w ramach realizacji [...] zawartych umów – koszty łącznej wysokości [...] zł, z czego:

- [...] zł w ramach [...] umów zrealizowanych w 2015 r.;
- [...] zł w ramach [...] umów zrealizowanych w 2016 r.;
- [...] zł w ramach [...] umów zrealizowanych w I półroczu 2017 r.

(dowód: akta kontroli, str.1973)

Spółka dokonywała kupna usług reklamowych głównie na podstawie umów ramowych zawartych z domami mediowymi, a w wypadku zindywidualizowanych

⁷⁶ Np. consulting doradztwo dodatkowe, analizy branżowe, doradztwa księgowego i finansowego, doradztwa IT, audyty, studia wykonalności –analizy przedwdrożeniowe, doradztwo aktuarialne itp.

⁷⁷ Umowy o numerach: 2017/UR/TPE/KAK/10692/G, 2017/UR/TPE/KAK/10693/G, 2017/UR/TPE/KAK/10710/G, 2017/UR/TPE/KAK/10712/G, 2017/UR/TPE/KAK/10713/G, 2017/UR/TPE/KAK/10991/G, 2017/UR/TPE/KAK/10992/G, 2017/UR/TPE/KAK/10993/G, 2017/UR/TPE/KAK/10994/G, 2017/UR/TPE/KAK/10995/G, 2017/UR/TPE/KAK/10661/G, 2017/UR/TPE/KAK/10663/G, 2017/UR/TPE/KAK/10664/G, 2017/UR/TPE/KAK/08913/G, 2017/UR/TPE/KAK/08953/G, 2017/UR/TPE/KAK/08922/G, 2017/UR/TPE/KAK/10934/G, 2017/UR/TPE/KAK/10935/G, trzy umowy o numerach: 2012/UM/TPE/KZZ/01787/L, 2016/UM/TPE/PKZ/00360/L i 2017/UM/TPE/PPS/00701/L. Powyższe umowy do badania wybrano w drodze doboru celowego przy zastosowaniu umów następujących kryteriów: dla umowy na najwyższej wartości umowy, podpisania ich przez działający w trakcie niniejszej kontroli Zarząd oraz związek z działaniami prowadzonymi w 2017 r. przez Spółkę mającymi na celu optymalizację kosztów usług prawnych, m.in. poprzez uporządkowanie rodzajów oraz liczby umów na doradztwo prawne w ramach dziewięciu spółek GKT. Wybór pozostałych trzech umów z firmami doradczymi został dokonany w drodze doboru losowego (bez zwracania) z listy przedłożonej kontrolerom w dniu 5 grudnia 2017 r.

⁷⁸ Umowa nr 2017/UR/TPE/PPS/11518/L z dnia 11 lipca 2017 r.

działań promocyjnych – np. związanych z informowaniem o marce TAURON realizowanych przy okazji imprez sportowych, projektów specjalnych w telewizji, radiu i prasie – na podstawie umów dwustronnych zawieranych bezpośrednio ze skonkretyzowanymi podmiotami medialnymi. W ramach tego typu współpracy, w 2015 r. i 2016 r. Spółka zawarła umowy dwustronne odpowiednio z [...] podmiotami zewnętrznymi, a koszty jakie poniosła ona w związku z ich realizacją wyniosły odpowiednio [...] zł oraz [...] zł. W I połowie 2017 r. TPE nie zawierała umów tego typu.

(Dowód: akta kontroli str. 2169)

W okresie objętym kontrolą obsługą zagadnień związanych z usługami medialnymi zajmował się - wchodzący w skład Biura Prasowego - Zespół Komunikacji Zewnętrznej i PR, w którym było od czterech do pięciu etatów (na 30 czerwca 2017 r. pięć etatów⁷⁹).

(Dowód: akta kontroli str. 39-113, 653-696,1978)

W wyniku badania trzech umów ramowych o łącznej wartości [...] zł netto zawartych przez TPE z domami mediowymi⁸⁰ stwierdzono, że sposób ich zawarcia był zgodny z postanowieniami obowiązującego RUZ.

(dowód: akta kontroli, str. 913-915,1302)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Dnia 11 lipca 2017 r. doszło do zawarcia umowy nr 2017/UR/TPE/PPS/11518/L na usługi doradztwa prawnego w zakresie prawa gospodarczego i handlowego w trybie niekonkurencyjnym, mimo że oferta tej firmy nie została wybrana w toku przeprowadzonego kilka dniu wcześniej przez TPE postępowania o udzielenie zamówienia niepublicznego na tego typu usługi.

W I połowie 2017 r. Spółka podjęła działania mające na celu uporządkowanie i optymalizację kosztów związanych z zawieraniem umowami na usługi doradztwa prawnego. W tym celu:

- Zarząd Spółki uchwałą nr 83/IV/2017 z dnia 28 lutego 2017 r. powołał *Zespół ds. opracowania procedury wyboru doradców prawnych*⁸¹, przy czym w jego skład nie wchodził prawnicy Spółki⁸².
- Po przeprowadzonej preselekcji⁸³, Zespół, w piśmie z dnia 25 maja 2017 r. przedstawił Zarządowi⁸⁴ rekomendację, w której zaproponowano, aby w celu zawarcia umów ramowych na usługi doradztwa prawnego w spółkach GKT dla każdego z sześciu przyjętych obszarów, w tym dla prawa gospodarczego i handlowego, przeprowadzić odrębne postępowania o udzielenie zamówień niepublicznych w trybie ofertowym zgodnie z treścią RUZ do wartości maksymalnej do 1,7 mln zł netto. Zaproponował też, aby zapytania ofertowe skierowane zostały do siedmiu konkretnych firm, specjalizujących się w usługach doradczych w zakresie prawa gospodarczego i handlowego, aby spośród nich wybrać pięć, z którymi powinny zostać zawarte umowy ramowe.

⁷⁹ Zatrudnienie faktyczne w ww. komórce organizacyjnej było niższe od wynikającego z etatyzacji, z uwagi na długotrwałą i usprawiedliwioną nieobecność w pracy niektórych z pracowników.

⁸⁰ Umowy o numerach: 2014/UR/TPE/KZZ/03575/L, 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L, 2015/UR/TPE/KZZ/05418/L. Umowy do badania zostały w drodze doboru celowego przy zastosowaniu kryterium najwyższej wartości.

⁸¹ Zwany dalej: „Zespołem”.

⁸² Zgodnie z treścią protokołu z posiedzenia Zarządu Spółki nr 8/IV/2017 z dnia 28 lutego 2017 r., rozwiązanie polegające na pominięciu prawników TPE w składzie Zespołu, zostało zaproponowane przez Prezesa Zarządu TPE.

⁸³ W jej ramach zasięgnięto informacji nt. około 100 kancelarii prawnych i firm doradczych.

⁸⁴ Wprawdzie ww. pismo nie zawierało adresata, jednakże – jak wyjaśnił Dyrektor Wykonawczy ds. Zakupów i Administracji będący członkiem ww. Zespołu - „Zarząd był poinformowany o propozycji (...)”

(dowód: akta kontroli, str.1542-1559)

- W dniu 29 maja 2017 r.⁸⁵ Zespół Zamówień i Umów Obszaru Zakupów i Administracji⁸⁶ skierował do Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego wnioski w sprawie powołania komisji przetargowej oraz wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia niepublicznego na opisane powyżej usługi⁸⁷, przedstawiając jednocześnie dokument pn. „*Warunki zamówienia*”, w którym wskazano, że zamówienie to jest zamówieniem skonsolidowanym dla dziewięciu spółek GKT, a jego szacunkowa wartość netto wynosi 1.700.000 zł, tj. 407.195,38 euro⁸⁸. W pkt 15 *Warunków* zamieszczono listę siedmiu potencjalnych wykonawców zamówienia, wybranych przez opisany powyżej Zespół.

(dowód: akta kontroli, str.1560-1585, 1629-1654)

- W § 1 ust. 2 Specyfikacji Wykonania Zamówienia⁸⁹ z dnia 30 maja 2017 r. stwierdzono, że w wyniku przedmiotowego postępowania Spółka ma zamiar zawrzeć umowy ramowe, maksymalnie z pięcioma wykonawcami, których oferty zostaną wybrane jako „*najkorzystniejsze w oparciu [...]*”. Powyższa cena netto, zgodnie z § 6 ust. 3 SWZ, musiała zawierać wszystkie koszty i elementy związane z realizacją przedmiotu zamówienia, a zgodnie z § 7 ust. 2 SWZ, „*za najkorzystniejszą zostanie uznana oferta, która spełnia wszystkie wymagania przedstawione w Specyfikacji oraz zawiera najniższą cenę wykonania zamówienia*”⁹⁰.

(dowód: akta kontroli, str.1681-1691)

- Zgodnie z protokołem z postępowania o udzielenie powyższego zamówienia, dodatkowe negocjacje cenowe przeprowadzono z sześcioma firmami. W trakcie negocjacji [...] firmy doradcze obniżyły zaproponowane stawki godzinowe [...], a [...] nie zmieniły zaproponowanych w ofertach stawek, w tym firma proponująca stawkę najwyższą. Ostatecznie zaproponowane przez wykonawców ceny usług (po negocjacjach), wynosiły [...], przy czym oferty cenowe ostatniej i przedostatniej firmy wymienionej w załączniku do protokołu różniły się o [...] zł netto za godzinę⁹¹. W związku z powyższym za najkorzystniejsze uznano oferty pięciu, spośród sześciu firm, wymienionych w wykazie złożonych ofert i ich ocenie⁹², a TPE pismem z dnia 4 lipca 2017 r. poinformowała szóstego z wykonawców o niewybraniu jego oferty. Postępowanie o udzielenie ww. zamówienia zostało zatwierdzone przez Pełnomocnika Zarządu w dniu 4 lipca 2017 r.

(dowód: akta kontroli, str.1655-1664, 2011)

Mimo opisanego powyżej rozstrzygnięcia, dnia 7 lipca 2017 r. Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych wystąpiła na piśmie⁹³ do Dyrektora Wykonawczego ds. Zakupów i Administracji z prośbą o wystąpienie do Zarządu z wnioskiem o wyrażenie zgody na zawarcie umowy z dodatkowym – poza pięcioma wybranymi - doradcą prawnym,

⁸⁵ ZKA/KAK/POK/162/2017

⁸⁶ Zwany dalej „ZZiUOZiA”

⁸⁷ Numer referencyjny postępowania w SWOZ: 2017/TPE/PPS/01923.

⁸⁸ Przeliczenie według kursu stałego 4.1749 PLN na podstawie rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2015 r. w sprawie średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz.2254), które obowiązywało w okresie od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2017 r.

⁸⁹ Zwanej dalej: „SWZ”.

⁹⁰ W zbiorze badanych dokumentów nie zawarto informacji wskazującej na dokonanie przez Zamawiającego zmian w ww. specyfikacji, co było dopuszczone § 10 ust. 2 SWZ.

⁹¹ [...]

⁹² Załącznik nr 2 do protokołu.

⁹³ Bez sygnatury.

w dziedzinie prawa gospodarczego i handlowego, tj. z firmą której ofertę w postępowaniu odrzucono. Konieczność jej zawarcia uzasadniana była przez Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych następująco: *„W wyniku postępowania zostały wybrane dwie duże kancelarie, należące do międzynarodowych sieci oraz trzy mniejsze, działające na rynku polskim. Po weryfikacji wyników postępowania stwierdziliśmy istnienie wzrastających w obszarze prawnym potrzeb na doradztwo w dziedzinie prawa gospodarczego i handlowego, co wskazuje na niedostateczne ich zabezpieczenie w tym zakresie. Z naszej analizy wynika, że ilość dużych, skomplikowanych projektów z udziałem TAURON może rodzić potrzebę zaangażowania wsparcia prawnego więcej niż jednej dużej kancelarii. Nadto, większa liczba takich kancelarii, związanych z TAURON umową ramową, pozytywnie wpływa na konkurencyjność postępowań wykonawczych”*. W piśmie tym stwierdzono ponadto, że umowa z przedmiotową kancelarią powinna zostać zawarta *„na warunkach zaproponowanych przez kancelarię w postępowaniu nr 2017/TPE/PPS/01923/G”*, a firma ta *„wspiera obecnie Elektrownię Stalowa Wola SA jako pełnomocnik procesowy w sporach arbitrażowych”*, z których jeden zakończył się w 2017 r. pomyślnym dla tej spółki wyrokiem.

(dowód: akta kontroli, str.1711-1712)

Na podstawie ww. pisma, Dyrektor Wykonawczy ds. Zakupów i Administracji skierował 7 lipca 2017 r. do właściwego Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego wniosek w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy ramowej na usługi doradztwa prawnego dla spółek GKT w zakresie prawa gospodarczego i handlowego z ww. kancelarią na warunkach zaproponowanych przez nią w toku postępowania o udzielenie zamówienia.

(dowód: akta kontroli, str.1693-1710)

Dnia 11 lipca 2017 r. Zarząd uchwałą nr 334/V/2017 wyraził zgodę na zawarcie umowy ramowej z ww. firmą na doradztwo prawne dla spółek GKT w zakresie prawa gospodarczego i handlowego. Tego samego dnia umowa taka została zawarta⁹⁴, a TPE reprezentowana była przez Prezesa Zarządu i Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego. [...]

(dowód: akta kontroli, str.1665-1670)

Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych, poproszona o przedstawienie analizy, o której pisała do Dyrektora Wykonawczego ds. Zakupów i Administracji w piśmie z dnia 7 lipca 2017 r., nie przedstawiła jej, lecz w złożonych wyjaśnieniach stwierdziła, że nie sporządzała *„analiz uzasadniających zawarcie umowy ramowej nr 2017/UR/TPE/PPS/11518/L z 11 lipca 2017 r. na usługi doradztwa prawnego. Obszar prawny przygotował badanie wstępne rynku usług prawniczych (...). Przedmiotowa analiza była sporządzona pomocniczo dla zespołu właściwego ds. rekomendacji doradców prawnych w skład którego nie wchodzili prawnicy”*.

(dowód: akta kontroli, str.1719-1722)

Zastrzeżeń związanych z prawidłowością zawarcia ww. umowy w trybie niekonkurencyjnym nie eliminują zdaniem NIK również wyjaśnienia Prezesa Spółki, który potwierdzając okoliczności jej zawarcia, stwierdził, że: *„Oferta cenowa Kancelarii była korzystna, mieściła się w założeniach ministerialnych oraz dotyczyła wiodącej umowy ramowej na świadczenie usług prawnych. Kancelaria przeszła pozytywną weryfikację formalno-merytoryczną w trakcie postępowania, a niewybranie jej oferty spowodowane było jedynie tym, że zaproponowana stawka godzinowa była najwyższa ze zgłoszonych (i jednocześnie szósta w kolejności)”*.

⁹⁴ Umowa ramowa nr 2017/UR/TPE/PPS/11518/L.

Jednocześnie wyjaśnił, że w jego ocenie umowa z kancelarią została zawarta zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi, jako osobne zamówienie udzielone na zasadach określonych w § 28 ust. 2 RUZ⁹⁵, a szczególnymi okolicznościami uzasadniającymi zawarcie umowy w tym trybie, był wniosek Dyrektora Wykonawczej ds. Prawnych oraz sukces tej kancelarii w postępowaniu arbitrażowym, które dotyczyło jednej ze spółek, w których TPE posiadał akcje.

(dowód: akta kontroli, str.1713-1719)

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela powyższej argumentacji. Nie sposób bowiem uznać opisanego powyżej wniosku Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych za okoliczność szczególną, w której Zarząd Spółki⁹⁶ powinien podjąć uchwałę, w efekcie której – w wyniku zawarcia ww. umowy - doszło do odstąpienie od przyjętych przez Spółkę procedur, których celem było konkurencyjne wyłonienie wykonawców usług doradczych, zwłaszcza że jej zawarcie było również rozbieżne z jednym z celów określonych przez TPE w pisemnych założeniach do działań zmierzających do konsolidacji i optymalizacji obsługi prawnej, [...]. Na powyższą ocenę nie ma wpływu również fakt, że ustalona w umowie stawka godzinowa nie przekraczała wartości zalecanej przez Ministra Energii⁹⁷.

(dowód: akta kontroli, str.2211)

2. Powołane do przeprowadzenia postępowań na usługi w zakresie doradztwa prawnego komisje przetargowe nie przestrzegały określonego w przepisach wewnętrznych Spółki sposobu procedowania. Stwierdzono bowiem, że [...] ⁹⁸ [...] ⁹⁹, [...].

(dowód: akta kontroli, str. 1542-1547)

[...]

(dowód: akta kontroli, str. 1469-1541)

Tymczasem, z przedłożonych na potrzeby kontroli dokumentów wynika, że nie skorzystano ani z możliwości odstąpienia od powoływania komisji¹⁰⁰, ani z możliwości powołania nowego jej członka¹⁰¹. Należy też zauważyć, że w RPK zostały wymienione liczne obowiązki i uprawnienia przewodniczącego komisji, które nie były uzależnione od wybranego trybu postępowania, wartości zamówienia lub przyjętego kryterium oceny ofert¹⁰², natomiast ani w RUZ, ani w RPK nie zawarto postanowień umożliwiających prowadzenie postępowania przez komisję w sytuacji nieobecności - nawet usprawiedliwionej - jej przewodniczącego.

(dowód: akta kontroli, str. 1466-1842)

⁹⁵ W § 28 ust. 2 RUZ postanowiono, że w wyjątkowych sytuacjach „Kierownik Zamawiającego” może także udzielić zamówienia z pominięciem całości lub części zasad określonych w RUZ. Decyzja dotycząca udzielenia zamówienia z pominięciem zasad określonych w RUZ podejmowana jest przez „Kierownika Zamawiającego” w formie uchwały. Jednocześnie w § 14 ust. 6 RUZ postanowiono, że umowę ramową - co do zasady - zawiera się z co najmniej dwoma wykonawcami. Dopuszcza się zawarcie umowy ramowej z jednym Wykonawcą, jeśli jest to uzasadnione, w szczególności ze względu na ograniczoną konkurencję na rynku lub specyfikę przedmiotu zamówienia.

⁹⁶ Tj. „Kierownik Zamawiającego”, w rozumieniu RUZ, czyli organ, który zgodnie z obowiązującymi przepisami, statutem Spółki, GKT lub umową założycielską spółki GKT – jest uprawniony do zarządzania Zamawiającym.

⁹⁷ Zgodnie z zaleceniem Ministra Energii skierowanym do rad nadzorczych spółek Skarbu Państwa, zawartym w piśmie z dnia 18 stycznia 2017 r. (znak: DKN.IV.4631.27.2017; IK:63569) stawki usług doradczych „Winny być (...) dostosowane do sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotu i nie powinny przekraczać 450,00 zł/godz.”

⁹⁸ W postępowaniach o numerach referencyjnych: [...]

⁹⁹ [...]

¹⁰⁰ Na podstawie § 19 ust. 5 RUZ.

¹⁰¹ Zgodnie z dyspozycją zawartą w § 2 ust.9 RPK.

¹⁰² Np. zgodnie z § 15 ust. 1 pkt 4 Regulaminu pracy do obowiązków Przewodniczącego Komisji w toku postępowania należy otwarcie ofert, z § 18 ust.1 - 3 Komisja podejmuje decyzje zwykłą większością głosów w obecności, co najmniej połowy członków, w tym w obecności przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego jeśli w trakcie głosowania oddana zostanie równa liczba głosów za i przeciw, decyduje głos przewodniczącego.

Starszy Specjalista ds. Zamówień w ZZiUOZiA pełniący w jednym z postępowań funkcję sekretarza wyjaśnił, że sygnalizował swoim przełożonym brak przewodniczącego komisji przetargowej, natomiast Wiodący Specjalista w Zespole Organizacji Finansowania i Zarządzania Płynnością, pełniący w trakcie dwóch z ww. postępowań funkcję przewodniczącego komisji, a w trzech jej członka, stwierdził, że komisje te działały w składach dwuosobowych ze względu na nieobecność jednej z osób wyznaczonej do ich składu.

(dowód: akta kontroli, str.2152-2155)

Do głównych funkcji ZZiUOZiA¹⁰³ należało - zgodne z obowiązującymi w TPE regulacjami, a w szczególności z ustawą Pzp - organizowanie postępowań o udzielenie zamówień skonsolidowanych na potrzeby Spółki, opracowywanie wzorów SWZ oraz prowadzenie dokumentacji o udzielenie zamówienia. Natomiast zgodnie z obowiązującą od 2016 r. „Księgą opisów stanowisk pracy w TAURON Polska Energia S.A.”, do kluczowych zadań Kierownika ZZiUOZiA¹⁰⁴ należał nadzór nad przygotowaniem dokumentacji i przeprowadzaniem postępowań o zamówienia na rzecz TPE, przy czym główne czynności w tym zakresie polegały na weryfikacji związanej z nimi dokumentacji.

(dowód: akta kontroli, str.1734-1737)

W sprawie działania komisji przetargowych w niepełnym składzie Kierownik ZZiUOZiA wyjaśnił, m.in. że: „Do składu komisji w wyżej postępowaniach został powołany, m.in. (...), który ze względu na nieobecność usprawiedliwioną nie brał udziału w pracach komisji, która procedowała, pomimo nieobecności (...), w obecności co najmniej połowy składu komisji, co jest zgodne z RUZ. W przywołanych wyżej postępowaniach o udzielenie zamówienia jedynym kryterium oceny była »Cena (uśredniona stawka godzinowa)«, a zatem kryterium policzalne matematycznie, pozbawione subiektywnej oceny mogącej mieć wpływ na wynik postępowania. (...) RUZ zakłada możliwość przeprocesowania postępowania przez jedną osobę, pracownika Komórki Zakupowej i uznaje taki sposób prowadzenia postępowania za całkowicie wystarczający. Podkreślenia wymaga, że § 28 RUZ stanowi: »W razie wątpliwości co do stosowania Regulaminu i Pzp, stosownych wyjaśnień udzielają pracownicy Komórki Zakupowej«. Wyjaśnienia o podobnej treści złożył Dyrektor Wykonawczy ds. Zakupów i Administracji.

(dowód: akta kontroli, str.1723-1739)

Zdaniem NIK, powyższe wyjaśnienia pozostają w sprzeczności z przywołanymi wyżej postanowieniami § 19 ust. 2 i 4 RUZ oraz § 2 ust. 9 RPK.

Uwagi dotyczące badanej działalności

1. Najwyższa Izba Kontroli Izba zwraca uwagę, że w stosowanych przez Spółkę „Zasadach prowadzenia działalności sponsoringowej” nie ujęto niektórych postanowień wymienionych w *Modelu* i *Dobrych praktykach*. Dotyczyło to w szczególności:
 - zapisów odpowiadających zawartemu w *Modelu* postanowieniom warunkujących prowadzenie przez Spółkę działalności sponsoringowej od posiadania przez nią „w roku obrotowym poprzedzającym podjęcie takich działań (...) dodatniego wyniku finansowego, zysku operacyjnego, a w dniu podpisania stosownych umów posiadania wolnych środków na rachunku bieżącym (...)”;

¹⁰³ Podlegającego Dyrektorowi Wykonawczemu ds. Zakupów i Administracji.

¹⁰⁴ Stanowisko było usytuowane w strukturze organizacyjnej TPE w pionie Wiceprezesa ds. Zarządzania Korporacyjnego natomiast podlegało bezpośrednio Dyrektorowi Wykonawczemu ds. Zakupów i Administracji.

- zapisów odpowiadających postanowieniom *Dobrych praktyk* uzależniających prowadzenie przez Spółkę działalności sponsoringowej od posiadania przez nią „w roku obrotowym poprzedzającym podjęcie takich działań (...) zysku operacyjnego oraz w dniu podpisania stosownych umów wolnych środków na rachunku bieżącym”.

(dowód: akta kontroli, str. 28-38, 146-187)

Skutkowało to tym, że mimo, iż TPE w latach 2015 i 2016 notowała straty na działalności operacyjnej, Spółka nie zaprzestała prowadzenia działalności sponsoringowej w latach następnych. Należy jednak zauważyć, że w ww. latach wartość planowanych i dokonanych przez Spółkę wydatków na działalność sponsoringową uległa zmniejszeniu o ponad 20%.

(dowód: akta kontroli, str. 24, 416- 559, 1967)

Problem ten dostrzegła również Rada Nadzorcza Spółki, która w dniu 20 czerwca 2017 r. wskazała¹⁰⁵ na potrzebę aktualizacji obowiązujących w Spółce *Zasad* poprzez wprowadzenie do nich postanowień uzależniających prowadzenie tego typu działalności od sytuacji finansowej Spółki¹⁰⁶. Działanie takie, w ocenie RN, służyć

miało dostosowaniu obowiązujących *Zasad* do wytycznych zawartych w piśmie ME z dnia 10 stycznia 2017 r. oraz do wytycznych zawartych w *Dobrych praktykach*.

(dowód: akta kontroli, str.614)

Jednocześnie, odnosząc się treści wyjaśnień udzielonych w trakcie kontroli przez pracowników Spółki, NIK zauważa, że w rekomendacjach zawartych w *Modelu* i *Dobrych praktykach* autorstwa MSP nie ma postanowień warunkujących prowadzenie działalności sponsoringowej przez Spółki z udziałem Skarbu Państwa od osiąganego przez nie wyniku EBITDA.

(dowód: akta kontroli, str. 2003-2008, 2042-2047)

2. Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że zaakceptowane przez Spółkę stawki usług firm doradztwa prawnego wyłonionych w toku postępowań:

- nr 2017/TPE/PPS/01921/G na doradztwo prawne w zakresie „Kompleksowej usługi prawnej polegającej na opiniowaniu umów projektów w reżymie prawa innego niż polskie”,
- nr 2017/TPE/PPS/01918/G na doradztwo w spółkach Grupy TAURON w zakresie „Pośrednictwa finansowego, w tym prawa bankowego prywatnego, rynku kapitałowego, ubezpieczeń gospodarczych, pośrednictwa inwestycyjnego”,

istotnie odbiegały od stawki zalecanej (450 zł/godzinę) określonej przez ME w piśmie z dnia 18 stycznia 2017 r., skierowanym do rad nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa. Ustalono bowiem, że w pierwszym z ww. postępowań

¹⁰⁵ Protokół z posiedzenia RN nr 4/N/2017 z dnia 20 czerwca 2017 r.

¹⁰⁶ Proponowany zapis do zamieszczenia w *Zasadach*:

„1. W przypadku prognozowanej straty operacyjnej za rok poprzedzający rok Planu Dyrektor informuje Zarząd o stanie zobowiązań wynikających z zawartych umów sponsoringowych i zaistnieniu okoliczności niepozwalających na zaciągnięcie nowych zobowiązań.

2. Zarząd w przypadku, o którym mowa w ust. 1 podejmuje decyzję o kontynuacji lub zaprzestaniu działań sponsoringowych wynikających z zawartych już umów sponsoringowych.”

średnie stawki¹⁰⁷ - po negocjacjach – dwóch wybranych firm wyniosły [...] ¹⁰⁸ i [...] ¹⁰⁹ zł netto za godzinę, a w drugim postępowaniu, w którym wybrano trzech wykonawców, wyniosły:

- w przypadku pierwszego wykonawcy: [...] zł netto za godzinę w zakresie prawa polskiego i [...] zł netto za godzinę w zakresie prawa Anglii i Walii;
- w przypadku drugiego wykonawcy odpowiednio: [...] zł i [...] zł;
- w przypadku trzeciego wykonawcy odpowiednio: [...] zł i [...] zł.

(dowód: akta kontroli, str.1776, 1840, 2211)

Rozbieżności tych nie wyjaśniają – w odniesieniu do prawa polskiego – wyjaśnienia Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych, która stwierdziła, że stawki te są „standardowo wyższe z uwagi na konieczność angażowania prawników zagranicznych, strukturę rynku usług prawniczych i stopień zawiłości

merytorycznej, a także, że instytucje finansowe wymagają od swoich kluczowych klientów wsparcia prawnego największych, wyspecjalizowanych kancelarii, stosujących wysokie stawki godzinowe”.

(dowód: akta kontroli, str.2211)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki kontrolowanej w zbadanym zakresie.

2. Mierzenie efektów działalności sponsoringowej oraz zakupu usług medialnych i doradczych

2.1. Opracowanie i wdrożenie procedury (standardy) oceny efektów działalności sponsoringowej

2.1.1. Metodologia badania efektywności sponsoringu

Opis stanu
faktycznego

W *Metodologii* - stanowiącej uszczegółowienie *Zasad* - zakres prowadzenia analizy (badań) działań sponsoringowych obejmował badanie efektywności tych działań poprzez badanie rynku medialnego i pomiar ekwiwalentu reklamowego, badania opinii publicznej wśród pięciu grup interesariuszy, pomiar wpływu podjętych działań na relacje z interesariuszami oraz pomiar rozpoznawalności marki.

Efektywność była mierzona współczynnikiem zwrotu ROI¹¹⁰, będącym relacją wartości uzyskanego i wyrażonego w złotych ekwiwalentu reklamowego¹¹¹ do wartości nakładów sponsora. Do oceny skuteczności działań sponsoringowych w poszczególnych obszarach przyjmowano określone w *Metodologii* trzyprogowe wskaźniki efektywności¹¹².

(dowód: akta kontroli, str. 28-38, 146-187)

¹⁰⁷ [...]

¹⁰⁸ Przy stawkach odpowiednio: prawo niemieckie – [...] zł/h; czeskie – [...] zł/h; francuskie – [...] zł/h; prawo Anglii i Walii – [...] zł/h; prawo innych państw – [...] zł/h; stawka rezydenta w Warszawie – [...] zł/h i stawka tłumacza – [...] zł/h.

¹⁰⁹ Przy stawkach odpowiednio: prawo niemieckie – [...] zł/h; czeskie – [...] zł/h; francuskie – [...] zł/h; prawo Anglii i Walii – [...] zł/h; prawo innych państw – [...] zł/h; stawka rezydenta w Warszawie – [...] zł/h i stawka tłumacza – [...] zł/h.

¹¹⁰ Określony w *Metodologii* wskaźnik efektywności medialnej był określony jako wskaźnik, pokazujący szacunkowy koszt, jaki należałoby ponieść chcąc uzyskać taką samą ekspozycję marki z „wykorzystaniem konwencjonalnej reklamy”.

¹¹¹ [...]

¹¹² Dla tzw. działań niskocennych przyjęto, że wskaźnik efektywności na poziomie 0,0 - 0,59 uznawany jest za dopuszczalny, na poziomie od 0,6 do 1,4 za optymalny, a na poziomie powyżej 1,4 za wysoki.

Dla działań „innych” przyjęto, że wskaźnik efektywności na poziomie 0,0 - 0,79 uznawany jest za dopuszczalny, na poziomie od 0,8 do 1,6 za optymalny, a na poziomie powyżej 1,6 za wysoki.

Dla działań dotyczących „sportu profesjonalnego” przyjęto, że wskaźnik efektywności na poziomie 1,0-1,9 uznawany jest za dopuszczalny, od 2,0 do 3,0 za optymalny, a powyżej 3,0 za wysoki.

Analizy ekwiwalentu reklamowego działań sponsoringowych były prowadzone przez Spółkę w oparciu o dane zawarte w sprawozdaniach z realizacji zawartych umów sponsoringowych, a także w oparciu o informacje dostępne z monitoringu mediów. W ramach badań rynku medialnego i pomiaru ekwiwalentu reklamowego, monitoringiem były objęte telewizja, radio, internet i prasa.

Za wskaźniki odbioru medialnego przyjęto:

- 1) liczbę artykułów poświęconych danemu wydarzeniu wraz z informacją o sponsorze, w tym z ekspozycją zdjęć z logo lub nazwą,
- 2) liczbę materiałów reklamowych dotyczących przedsięwzięcia sponsorowanego, np. ulotki, plakaty i bannery reklamowe,
- 3) dane o sprzedaży, słuchalności, oglądalności lub liczbie wejść na stronę poszczególnych mediów lub programów, które wykorzystane zostały podczas informowaniu o wydarzeniach.

(dowód: akta kontroli, str.718-804, 910-912, 1052-1055)

Zgodnie z zapisami *Metodologii*, umowy sponsoringowe wieloletnie były badane raz w roku, a badania dotyczące pozostałych umów, przeprowadzane były w okresach półrocznych.

(dowód: akta kontroli, str. 146-187, 708-724, 746-767, 809-824, 832-837)

Prowadzone w okresie objętym kontrolą przez firmy zewnętrzne badania ilościowe działalności sponsoringowej TPE, niezależnie od celu przypisanego danemu działaniu sponsoringowemu, określały także:

- aktywność sponsorską firm z branży energetycznej w Polsce;
- znajomość przez interesariuszy działań realizowanych w badanym okresie przez GKT.

Raporty zawierały prezentację wyników w podziale na poszczególne działania, rozkład wyników dla każdego działania odrębnie, syntetyczne wnioski z badania wraz z prezentacją omawianych wyników oraz w podziale „według finansowania przez Spółkę i poszczególne Spółki Grupy TAURON”.

Podstawą analizy i sformułowania ostatecznych wniosków przez właściwą ws. działalności sponsoringowej komórkę organizacyjną TPE, były raporty sporządzone przez firmę dokonującą pomiaru efektywności poszczególnych działań.

(dowód: akta kontroli, str. 718-724, 746-767, 809-824, 825-837)

Wykonawcy objętych badaniem czterech umów sponsoringowych zgodnie z zapisami *Metodologii* przekazywali Spółce sprawozdania (w formie elektronicznej) z realizacji działań w terminach określonych w ww. umowach. Ze sprawozdaniami przekazywane były protokoły zdawczo-odbiorcze potwierdzające przesłanie sprawozdań, zawierające podpisy osób wymienionych w umowie sponsoringowej.

(dowód: akta kontroli, str.1052-1055)

Raporty bieżące dotyczące działalności sponsoringowej Spółki z lat 2015-2016 dotyczące ww. czterech umów sponsoringowych, zawierały informacje dotyczące działań (świadczeń) sponsoringowych określonych tymi umowami, w tym m.in. w zakresie poziomu ich aktualnego ekwiwalentu reklamowego, dane dotyczące wartości ekwiwalentu łącznego (dla działań zakończonych w okresie sprawozdawczym), rodzajowego rozkładu ekwiwalentu oraz pozycjonowania marki TAURON na tle innych sponsorów, w tym marek energetycznych.

Natomiast raporty roczne zawierały, m.in.: zestawienie zakończonych działań i osiągniętych wartości wskaźników pomiaru efektywności, zestawienie wyników

badania sondażowych w zakresie wybranych w *Planie* wskaźników pomiaru, spis działań w trakcie realizacji wynikających z umów wieloletnich oraz podstawowe dane o pozycjonowaniu marki TAURON w danym roku.

(dowód: akta kontroli, str. 708-724, 746-767, 809-824, 832-837)

2.1.2. Stosowanie przez Spółkę zasad oceny efektów działalności sponsoringowej

W okresie objętym kontrolą działania związane z realizacją przyjętych przez Spółkę *Planów* były monitorowane przez RN pod kątem efektywności. W sprawozdaniach rocznych RN za lata obrotowe 2015 i 2016, działalność sponsoringowa prowadzona przez Spółkę była oceniana w szczególności pod kątem racjonalności jej prowadzenia, a w tematyce posiedzeń RN uwzględniano zagadnienia dotyczące sponsoringu zawarte w pismach dawnego MSP¹¹³, dotyczące m.in. wydatków poniesionych przez Spółkę na ww. cele np. w latach 2013-2015.

W ramach tych działań, RN wnioskowała do Zarządu m.in. o przedstawienie informacji dotyczących wydatków na:

- reklamę publiczną w mediach publicznych i prywatnych z rozbiciem na: telewizję, radio, prasę i internet wraz ze wskazaniem nazwy mediów,
- sponsoring z podaniem nazwy podmiotu/osoby sponsorowanej, celu sponsoringu, terminu zawarcia i obowiązywania umów oraz kosztów, które na podstawie zawartych w okresie 2013-2015 umów poniesie Spółka, które następnie były omawiane na posiedzeniach RN¹¹⁴.

Informacje te były każdorazowo przedstawiane RN przez Zarząd TPE.

(dowód: akta kontroli, str. 416-423, 604-614)

Plany oraz zmiany do nich były omawiane na posiedzeniach RN¹¹⁵, a następnie akceptowane do realizacji poprzez podjęcie stosownych uchwał¹¹⁶.

(akta kontroli, str. 416-423, 433-451, 466-482, 495-506, 507-517, 518-528, 529-539, 571-581, 593-603)

Na potrzeby oceny prawidłowości prowadzenia przez Spółkę działalności sponsoringowej, RN zleciła wykonanie przez firmę ekspercką oceny działalności sponsoringowej GKT za lata 2013-2015¹¹⁷. Firma ta, po analizie dokumentacji Spółki oceniła, że zarządzanie działalnością sponsoringową w GKT było prawidłowe.

(akta kontroli, str. 881-904)

W badanej dokumentacji nie zawarto informacji wskazującej na dokonanie w latach 2015-2016 przez MSP negatywnej oceny działalności sponsoringowej prowadzonej przez Spółkę oraz korzystania przez ministerstwo ze środków dyscyplinujących wobec Zarządu i RN TPE.

2.2. Mierzenie i metodologia efektów działalności w zakresie usług medialnych i doradczych.

¹¹³ Pisma Departamentu Spółek Kluczowych MSP : nr DSK.5232.998.2015 r. z 29 grudnia 2015 r., nr DSK.5232.998.2015/2 z 4 stycznia 2016 r. oraz DSK.5232.998.2015/4 z 15 stycznia 2015 r.

¹¹⁴ Protokoły z posiedzeń RN: nr 1/IV/2016 z dnia 8 stycznia 2016 r., nr 2/IV/2016 z 29 stycznia 2016 r., nr 3/IV/2016 z 17 lutego 2016 r., nr 6/IV/2016 r., nr 1 /IV/2017 z 30 stycznia 2017 r.

¹¹⁵ Protokół z posiedzenia RN: nr 2/IV/2016 z 29 stycznia 2016 r., nr 3/IV/2016 z 17 lutego 2016 r., nr 1 /IV/2017 z 30 stycznia 2017 r., nr 2/IV/2017 z 15 marca 2017 r.

¹¹⁶ Uchwały RN: nr 83/IV/2014 z 17 grudnia 2014 r., nr 13/IV/2016 z 17 lutego 2016 r., nr 61/IV/2016 z 10 maja 2016 r., nr 74/IV/2016 z 26 lipca 2016 r., nr 89/IV/2016 z 24 października 2016 r., nr 14/IV/2017 z 15 marca 2017 r., nr 63/IV/2017 z 8 maja 2017 r.

¹¹⁷ „Ocena działalności sponsoringowej Grupy Tauron z lat 2013-2015. Raport z analizy”. Wrocław, luty 2016. Sponsoring Insight. Research & Consulting.

W okresie objętym kontrolą w Spółce nie zostały przyjęte i stosowane w formie regulacji wewnętrznych zasady pomiaru efektywności kupowanych usług w mediach i usług doradczych.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki kontrolowanej w zbadanym zakresie.

Opis stanu faktycznego

3. Efektywność działalności sponsoringowej

Zgodnie *Raportem rocznym* z realizacji planu działalności sponsoringowej Grupy TAURON za 2015 r., na [...] działań zakończonych w tym roku - na podstawie zawartych umów - wydatkowano łącznie [...] zł, a w wyniku tych działań uzyskano ekwiwalent reklamowy szacowany na [...] zł, co przy zastosowaniu wskaźnika ROI dawało średnią efektywność - w odniesieniu do wartości zawartych umów – na poziomie 9,24 oraz 6,61 - liczoną w relacji do wartości umów i działań aktywacyjnych.

Poszczególne działania sponsoringowe miały zróżnicowaną efektywność z tym, że największą wykazywały działania związane ze sportem wyczynowym. I tak, największą efektywnością obliczona relacją wartości uzyskanego, szacowanego ekwiwalentu reklamowego do sumy wydatków legitymowało się sponsorowanie:

- zespołu *TAURON Vive Kielce* – wskaźnik 16,38;
- pakietu koszykówka - wskaźnik 11,49;
- *MKS Dąbrowa* - wskaźnik 11,29;
- impreza *Tour de Pologne* - wskaźnik 7,35¹¹⁸.

Najniższą efektywnością legitymowały się działania:

- *Turniej im. M. Łopatkki* (koszykówka) - wskaźnik 0,61;
- *Life Festival* - wskaźnik 0,63;
- *Mini FIBA Europe Cup* - wskaźnik 0,63.

Należy zauważyć, że ww. turniej koszykówki¹¹⁹ jako działanie w zakresie sportu wyczynowego charakteryzowało się mniejszą efektywnością od określonej w *Metodologii* dla tego typu działań.

Zgodnie z *Raportem rocznym* z realizacji planu działalności sponsoringowej Grupy TAURON w 2016 r., na [...] działania zakończone w tym roku, Spółka - na podstawie umów - wydatkowała łącznie [...] zł, uzyskując ekwiwalent reklamowy szacowany na [...] zł. Dawało to, średni wskaźnik efektywności - w porównaniu do wartości zawartych umów – na poziomie 6,34 oraz 5,64 – licząc do wartości umów i działań aktywacyjnych.

Poszczególne działania miały zróżnicowaną efektywność, z tym że największą wykazywały, podobnie jak w roku poprzednim, działania związane ze sportem wyczynowym, tj. sponsorowanie:

- zespołu *TAURON Vive Kielce* - wskaźnik 16,38;
- pakietu koszykówka - wskaźnik 14,50;
- *MKS Dąbrowa* - wskaźnik 11,29¹²⁰;
- *PZKosz – 2016 r.* - wskaźnik 8,0;
- oraz *Tour de Pologne* - wskaźnik 7,2¹²¹.

¹¹⁸ Jedna umowa dotycząca czterech działań. Koszty mediów w podziale na projekty - szacunkowe proporcjonalnie do uzyskanego ekwiwalentu.

¹¹⁹ Wydatek w wysokości [...] zł. W turnieju brały udział : PGE Turów Zgorzelec, Śląsk Wrocław, Khimik Yuzhny (Ukraina), BK Decin (Republika Czeska).

¹²⁰ Wskaźnik efektywność liczony do sumy wydatków.

Najniższą efektywnością legitymowały się działania:

- 35 lecie wydarzeń w KWK Wujek - wskaźnik 0,4;
- Pullae Orantes - 2015/2016 - wskaźnik 0,6;
- Festiwal Dell Arte - wskaźnik 0,7;
- Tour de Pologne Amatorów - wskaźnik 0,6.

(dowód: akta kontroli, str. 708-717, 809-824)

Jak wynika z powyższych danych, osiągnięta w 2016 r. średnia wartość wskaźnika uległa, w stosunku do roku 2015 r., obniżeniu o około 2,86 (tj. o 31,1%).

Ponadto, zgodnie z danymi badawczymi za 2016 r.¹²², na tle marek sektora energetycznego w Polsce, Spółka spadła z pierwszego miejsca w 2015 r. na trzecie miejsce pod względem zgromadzonej wartości ekspozycji, a jej pozycja w rankingu sponsorów prowadzących działalność sponsoringową na rynku w 2016 r. uległa obniżeniu - w porównaniu do danych z 2015 r. - o 14 pozycji¹²³.

(dowód: akta kontroli, str. 708-717, 809-824)

W sprawie obniżenia się w 2016 r. opisanych powyżej wskaźników wyniku efektywności medialnej działań sponsoringowych Spółki oraz braku na ten temat informacji w sprawozdaniu z działalności RN za 2016 r. przewodniczący RN wyjaśnił, że: *„wysokość ekwiwalentu reklamowego zależy od przyjętego do realizacji w danym roku zbioru projektów sponsoringowych. Sumaryczna wartość może zatem zmieniać się w poszczególnych latach, na co wpływ ma zakres świadczeń, w tym medialnych oraz zasięg poszczególnych projektów. Ponadto, możliwa jest i naturalna zmiana zasięgu i tym samym wysokość ekwiwalentu dla pojedynczego projektu, co także oddziałuje na sumaryczny wynik. Uzyskane w 2016 r. efekty w postaci ekwiwalentu reklamowego podjętych działań sponsoringowych w Grupie TAURON za 2016 r. [...] należy uznać za wyjątkowo zadawalający wynik - tym bardziej biorąc pod uwagę stosunek ekwiwalentu do zaangażowanych środków w porównaniu do innych spółek sektora energetycznego (...). »Dobre Praktyki« Spółek notowanych na GPW 2016 nie nakładają na Radę Nadzorczą obowiązku zawierania w rocznych sprawozdaniach ze swej działalności wyników ewentualnie przeprowadzonych prac analitycznych dotyczących obniżenia bądź podwyższenia wskaźnika »ekwiwalentu reklamowego« w stosunku do roku poprzedniego”.*

(dowód: akta kontroli, str. 2219-2225)

W *Raportach* z badania działalności sponsoringowej za lata 2015-2016, oprócz ocen częściowych efektywności reklamowych poszczególnych działań sponsoringowych finansowanych przez Spółkę, zawarte były dane dotyczące efektywności sumarycznej wszystkich realizowanych w ww. okresie przedsięwzięć (w zł netto), w podziale na wymienione w *Raportach* kryteria¹²⁴ oraz łączna efektywność poszczególnych projektów.

Dane zawarte w *Raportach*, dotyczące objętych badaniem w toku kontroli NIK czterech umów sponsoringowych, zawartych przez Spółkę w ww. okresie wskazały, że osiągnięte rezultaty efektywności w zakresie uzyskanego ekwiwalentu

¹²¹ Jedna umowa dotycząca czterech działań. Koszty mediów w podziale na projekty - szacunkowe proporcjonalnie do uzyskanego ekwiwalentu.

¹²² Według danych firmy Pentagon Reaserch.com.

¹²³ Spółka zajęła w ww. roku 28 lokatę.

¹²⁴ Ekwiwalent ATL, ekwiwalent BTL/Outdoor, ekwiwalent Socialmedia.

reklamowego były wyższe od granicznej wartości uznawanej dla – według *Metodologii* - jako wysoki¹²⁵ dla działań w zakresie sportu wyczynowego.

(dowód: akta kontroli, str.718-724, 809-831, 910-912)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki kontrolowanej w zbadanym zakresie.

4. Wydatkowanie pieniędzy na działalność sponsoringową, zakup usług medialnych i doradczych

4.1 Sposób szacowania korzyści wizerunkowych uzasadniających podjęcie przedsięwzięcia sponsoringowego

Opis stanu faktycznego

Obowiązujące w okresie objętym kontrolą plany działalności sponsoringowej nie zawierały analiz pozwalających na porównanie osiąganego poziomu efektywności działań sponsoringowych TPE z efektywnością osiąganą w tym zakresie przez podmioty sektora prywatnego, w tym osiągniętych korzyści wizerunkowych¹²⁶. Informowano w nich natomiast o posiadanych przez Spółkę - na etapie sporządzania *Planów* - opracowaniach eksperckich, zawierających m.in. analizy efektywności działalności sponsoringowej w kontekście kosztów dotarcia do odbiorców w ujęciu historycznym (za lata i okresy poprzednie), wskazując na potrzebę:

- kontynuacji postaw pro-sponsoringowych, jako działalności pozostającej bezpieczną formą dotarcia do klientów,
- informowały o najlepszych działaniach wpływających na wskaźniku oraz rozpoznawalność ze wskazaniem na działania gwarantujące prawo do nazwy tzw. *sponsora tytularnego*.

(dowód: akta kontroli, str. 424-432,452-464, 495-506, 582-592)

4.2 Szacowanie wartości usług doradczych i medialnych.

Spośród [...] umów na usługi doradztwa prawnego, [...] zawarte zostały jako umowy ramowe o wartości maksymalnej do 1.700.000 zł netto. W pozostałych [...] przypadkach, tj. [...] umów doradztwa prawnego ich wartość została określona odpowiednio na [...] zł i [...] zł netto, a wartość umowy doradztwa biznesowego na rynku kapitałowym na [...] zł (w części dotyczącej udziału TPE w kosztach przedsięwzięcia została określona na [...] zł netto). W [...] przypadkach dotyczących umów na usługi doradztwa prawnego, formuła umowy ramowej wraz z określeniem maksymalnej kwoty jej realizacji zarekomendowana została Zarządowi TPE przez *Zespół ds. opracowania procedury wyboru doradców prawnych* w piśmie z dnia 25 maja 2017 r. Znalazła ona odzwierciedlenie w przygotowanych przez ZZiUOZiA - i zaakceptowanych przez Zarząd TPE - wnioskach w sprawie w wszczęcie postępowań przetargowych, *Warunkach Zamówień* i *SWZ*, a ostatecznie w treści zawartych umów.

W pkt 5 *Warunków Zamówień* przygotowanych przez ZZiUOZiA stwierdzono, że wartość zamówienia „ustalona została przez Dyrektora Wykonawczego ds. Prawnych na podstawie informacji rynkowych oraz potrzeb Grupy TAURON”. Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych nie przedstawiła kontrolującym dokumentów świadczących o przeprowadzeniu analiz w powyższym zakresie, a odnosząc się do swojej roli stwierdziła, że Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych „(...) nie sporządzała analiz i wycen usług doradztwa prawnego na potrzeby postępowań na udzielenie

¹²⁵ Wskaźnik powyżej 3,0.

¹²⁶ Np. w oparciu o informacje uzyskane z rynku mediowego.

zamówień na usługi doradztwa w kwietniu i czerwcu 2017 r., jak również analiz uzasadniających zawarcie umowy ramowej nr 2017/UR/TPE/PPS/11518/L z dnia 11 lipca 2017 r.”. Jednocześnie wskazała, że „W toku postępowania Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych dokonywał (...) ustalenia wartości szacunkowej zamówienia, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych”.

W pozostałych [...] przypadkach umów tj. [...] umów doradztwa prawnego, [...] umowy doradztwa biznesowego oraz [...] umów na usługi domów mediowych, wartość tych umów została określona na etapie przygotowania postępowań o udzielenie zamówienia niepublicznego.

(dowód: akta kontroli str. 913-915, 977-989, 1000-1051, 1553-1556, 1586, 1600, 1621, 1633, 1655, 1675, 1718-1720, 1771, 1806, 1836)

Zagadnienia związane z udzielaniem zamówień na niektóre usługi doradcze, w tym prawne, były w okresie objętym kontrolą przedmiotem zainteresowania RN Spółki. Służby audytu i kontroli TPE w czerwcu 2017 r. przygotowały dla RN informację¹²⁷, której głównymi celami było:

- ustalenie liczby, wartości, struktury oraz przedmiotu usług o charakterze doradczym zamówionych przez spółki GKT;
- identyfikacja - na podstawie przeglądu wybranych zamówień - okoliczności mogących wskazywać na ewentualne nieprawidłowości w przebiegu postępowań zakupowych;
- ocena potrzeby doprecyzowania i uszczegółowienia obowiązujących w TPE procedur w zakresie zamówień na usługi o charakterze doradczym.

Zakres ww. opracowania obejmował analizę danych zarejestrowanych w SWOZ¹²⁸ i systemie księgowym SAP, a także – w odniesieniu do wybranych zamówień – innych dokumentów zawartych w SWOZ. We wnioskach zawartych w opracowaniu zapisano, m.in., że „nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości, mogących wpłynąć na wynik postępowań”.

(dowód: akta kontroli, str. 2121-2134)

4.3 Konkurencyjność zlecenia usług medialnych i doradczych, w tym zgodność ich zlecenia z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych

Spośród zbadanych ogółem 25 umów na usługi doradcze oraz usługi domów mediowych:

- zawarcie 18 umów ramowych¹²⁹ na usługi doradztwa prawnego poprzedzone zostało przeprowadzeniem przez Spółkę postępowań o udzielenie zamówień niepublicznych, a sposób przeprowadzenia był zgodny z przepisami obowiązującego RUZ, za wyjątkiem opisanych wyżej działań podejmowanych przez komisje przetargowe w niepełnym składzie podczas pięciu z sześciu badanych postępowań;
- trzy umowy z domami mediowymi¹³⁰ oraz dwie umowy na usługi doradztwa

¹²⁷ „Wyniki analizy w zakresie zamówień na wybrane usługi w okresie od 15 listopada 2016 r. do 31 maja 2017 r. Informacja dla Rady Nadzorczej” - czerwiec 2017.

¹²⁸ Kategoria kosztowa 19 – Usługi doradcze oraz usługi profesjonalne z zakresu finansów, księgowości, prawa itp.

¹²⁹ Umowy o numerach: 2017/UR/TPE/KAK/10692/G, 2017/UR/TPE/KAK/10693/G, 2017/UR/TPE/KAK/10710/G, 2017/UR/TPE/KAK/10712/G, 2017/UR/TPE/KAK/10713/G, 2017/UR/TPE/KAK/10991/G, 2017/UR/TPE/KAK/10992/G, 2017/UR/TPE/KAK/10993/G, 2017/UR/TPE/KAK/10994/G, 2017/UR/TPE/KAK/10995/G, 2017/UR/TPE/KAK/10661/G, 2017/UR/TPE/KAK/10663/G, 2017/UR/TPE/KAK/10664/G, 2017/UR/TPE/KAK/08913/G, 2017/UR/TPE/KAK/08953/G, 2017/UR/TPE/KAK/08922/G, 2017/UR/TPE/KAK/10934/G, 2017/UR/TPE/KAK/10935/G.

¹³⁰ Umowy o numerach: Umowy o numerach: 2014/UR/TPE/KZZ/03575/L z dnia 16 kwietnia 2014 r., 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L z dnia 24 czerwca 2015 r. i 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L z dnia 24 czerwca 2015 r.

prawnego i jedna umowa doradztwa biznesowego¹³¹, zostały zawarte w trybie konkurencyjnym, zgodnie z obowiązującymi w Spółce zasadami zawartymi w RUZ, co znajdowało potwierdzenie w badanej dokumentacji postępowań na udzielenie ww. zamówień;

- w jednym przypadku umowę ramową na doradztwo prawne zawarto bez zachowania przewidywanego w RUZ trybu konkurencyjnego¹³².

(dowód: akta kontroli str.1302, 1542-1842, 2149- 2157, 2159)

4.4 Zabezpieczenie interesu Spółki w umowach zawartych z wykonawcami usług sponsoringowych, doradczych i medialnych

W badanych czterech umowach sponsoringowych, trzech umowach na usługi domów mediowych oraz 21 umowach na usługi doradztwa prawnego i jednej umowie doradztwa biznesowego były zawarte postanowienia umożliwiające dochodzenie przez Spółkę z kar umownych z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, a także zapisy umożliwiające dochodzenie odszkodowania przewyższającego wysokość kar określonych w umowach.

W przedłożonych dokumentach rozliczeniowych do ww. badanych umów nie stwierdzono jednak informacji wskazujących na korzystanie przez Spółkę z postanowień dotyczący kar umownych w okresie realizacji tych kontraktów.

(dowód: akta kontroli, str. 1303-1304)

W umowach sponsoringowych, kwestie dotyczące ochrony interesu Spółki poprzez możliwość odstąpienia przez TPE od umowy sponsoringowej uregulowane zostały następująco:

- [...]

(dowód: akta kontroli, str. 1105-1165)

- [...]

(dowód: akta kontroli, str.1208-1241)

- [...];

(dowód: akta kontroli, str.1105-1135)

- [...].

(dowód: akta kontroli, str.1136-1165)

Dyrektor Wykonawczy ds. Zarządzania Strategicznego wyjaśnił, że: *„Z wiedzy jaką posiadam wynika, że w polskim systemie prawnym działalność sponsoringowa nie jest uregulowana i może ona być dowolnie kształtowana poprzez zawieranie tzw. umów nienazwanych z obowiązującą zasadą kreowania stosunków prawnych przez strony w sposób dowolny i odpowiadający stronom, o ile ich treść nie narusza żadnych przepisów prawa. Umowy podlegają procesom indywidualnych negocjacji, a uzyskane w nich zapisy są skutkiem kompromisu obu stron. W przypadku aneksowania umów zdarza się, że partner zmienia stanowisko i jest skłonny przyjąć zapisy jakie uprzednio nie były dla niego do przyjęcia lub też godzi się na niektóre zapisy w zamian za kompromis uzyskany w innym zapisie. Nie ma możliwości zawierania identycznych umów z każdym partnerem, a same umowy sponsoringowe dotyczą różniących się pomiędzy sobą projektów, które sobie stanowią jednostkową i niepodważalną ofertę na rynku. Negocjując umowy sponsoringowe zawsze kierujemy się zasadami uzyskania maksymalnych korzyści dla Spółki, jakie możliwe*

¹³¹ Umowy o numerach: 2012/UM/TPE/KZZ/01787/L, 2016/UM/TPE/PKZ/00360/L i 2017/UM/TPE/PPS/00701/L

¹³² Opisany wcześniej przypadek zawarcia umowy nr 2017/UR/TPE/PPS/11518/L z dnia 11 lipca 2017 r.

są do uzyskania z danym partnerem. W przypadku umów wieloletnich przy każdej nadarzającej się i niezbędnej okazji aneksowania dokładamy należytej staranności, aby utrzymać pozycję Spółki lub ją wzmocnić”.

(dowód: akta kontroli, str.2017-2018)

Uwagi dotyczące badanej działalności

1. Zgodnie z dotyczącymi warunków płatności postanowieniami umów zawartych przez TPE z domami medialnymi¹³³, wykonawcy zobowiązani byli do wystawiania faktur w okresach miesięcznych, każdorazowo na podstawie podpisanego przez strony umowy protokołu zdawczo-odbiorczego, odnoszącego się do przedstawionego przez wykonawcę raportu poemisyjnego z wykonanych w danym miesiącu zleceń.

(dowód: akta kontroli, str. 981-982, 1005-1006)

Tymczasem ustalono, że zapisy zawarte w raportach poemisyjnych oraz w odpowiadających im protokołach zdawczo-odbiorczych, które stanowiły podstawę do wystawienia przez wykonawcę faktur, w 15 wypadkach na 39 zbadanych (38,5% badanych) uniemożliwiały ustalenie¹³⁴ faktycznego przebiegu tych czynności. I tak:

- w dziewięciu przypadkach¹³⁵ protokoły zdawczo-odbiorcze były datowane wcześniej od raportów poemisyjnych mających dokumentować faktyczne działania wykonawcy, przeprowadzone w danym okresie rozliczeniowym. Łączna wartość odebranych przez Spółkę w ten sposób usług wyniosła [...] zł netto;
- w czterech raportach poemisyjnych, w odniesieniu do sześciu zleceń, błędnie określono nazwy medium i/lub publikatora, którego dana usługa dotyczyła¹³⁶;
- w jednym przypadku stwierdzono niezgodność pomiędzy określoną w raporcie poemisyjnym wartością wykonanych w okresie rozliczeniowym zleceń, a kwotą zafakturowaną przez wykonawcę¹³⁷;
- w jednym przypadku stwierdzono niezgodność okresu działań wymienionych w odebranych przez Spółkę raporcie poemisyjnym z działaniami wykazanymi w fakturze wystawionej przez wykonawcę¹³⁸.

Kierownik ZKZiPR, będący osobą współodpowiedzialną za nadzór nad realizacją ww. umów oraz ich rozliczenie, potwierdził występowanie opisanych wyżej rozbieżności w dokumentacji rozliczeniowej umów z domami mediowymi, lecz uznał te rozliczenia za prawidłowe i zgodne z zamówieniem. Jednocześnie wyjaśnił, że datowanie protokołów zdawczo-odbiorczych przed datą sporządzenia raportów poemisyjnych wynikało z błędu osób sporządzających te dokumenty.

(dowód: akta kontroli, str.916-923)

Najwyższa Izba Kontroli wskazuje jednak, że opisane powyżej niezgodności w dokumentach rozliczeniowych – mimo, że nie spowodowały dla Spółki negatywnych skutków finansowych – wskazują, że nadzór sprawowany nad

¹³³ Umowy o numerach: 2014/UR/TPE/KZZ/03575/L z dnia 16 kwietnia 2014 r., 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L z dnia 24 czerwca 2015 r. i 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L z dnia 24 czerwca 2015 r.

¹³⁴ Bez konieczności uzyskania dodatkowych wyjaśnień od pracownika TPE uczestniczącego w czynnościach rozliczeniowych.

¹³⁵ Dotyczyło to umowy nr 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L i raportów poemisyjnych za: XI/2015, II/2016, III/2016, IV/2016, VII/2016, VIII/2016, IX/2016, XI/2016 oraz umowy nr 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L i raportu poemisyjnego za XI/2015.

¹³⁶ Odnoszące się do realizacji umowy nr 2014/UR/TPE/KZZ/03575/L raporty poemisyjne za: VIII/2015 zlecenie 34/2014; V/2015 zlecenia nr 27/2014 i 31/2014; VI/2015 zlecenia nr 27/2014 i 31/2014; IX/2015 zlecenie nr 27/2014.

¹³⁷ W raporcie poemisyjnym za sierpień 2016 r., sporządzonym w związku z realizacją umowy nr 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L, wykonawca podał, że wartość wykonanych przez niego usług wynosiła [...] zł. Tymczasem wystawiona przez niego – na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego – faktura nr T214/08/2016 FVY z 23 sierpnia 2016 r opiewała na kwotę [...] zł netto, tj. o [...] zł netto więcej. Ustalenia kontroli wykazały jednak, że wartość określona w fakturze była prawidłowa, a заниzenie wartości usług w raporcie poemisyjnym wynikało z błędnego podsumowania zrealizowanych usług.

¹³⁸ W raporcie poemisyjnym za XI/2016 r., do umowy nr 2015/UR/TPE/KZZ/05420/L, w części dotyczącej zleceń nr 10/2016 i 11/2016 w sposób błędny zapisano, że działania w ramach zrealizowanej na wnp.pl i cire.pl kampanii internetowej, o wartości łącznej 7.500 zł netto, dotyczyły działań prowadzonych w okresie od 1 września 2016 r. do 30 września 2016 r. podczas gdy faktycznie miały one miejsce w październiku 2016 r.

rozliczaniem ww. umów był niedostateczny, a potencjalne skutki tego stanu były przez Kierownika ZKZiPR bagatelizowane.

(dowód: akta kontroli, str. 913-915, 924-1053)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność jednostki kontrolowanej w zbadanym zakresie.

5. Działania TPE związane z powołaniem i funkcjonowaniem fundacji Polska Fundacja Narodowa¹³⁹

Opis stanu faktycznego

5.1. Powołanie PFN

W dniu 17 czerwca 2016 r. ówczesny Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych skierowała na posiedzenie Zarządu Spółki wnioski dotyczące podpisania przez TPE „listu intencyjnego w celu rozpoczęcia współpracy zmierzającej do powołania fundacji promującej i chroniącej wizerunek Rzeczypospolitej Polskiej i polskiej gospodarki oraz sprzyjającej budowie wartości i rozwoju spółek z udziałem Skarbu Państwa i polskiej przedsiębiorczości”.

W punkcie 3 tego wniosku zarekomendowano podjęcie przez Zarząd uchwały w sprawie podpisania ww. listu intencyjnego oraz rozpoczęcia współpracy z innymi spółkami z udziałem Skarbu Państwa zmierzającej do powołania ww. fundacji. Celami fundacji, oprócz wymienionych wyżej celów, miały być także: „kształtowanie pozytywnego odbioru społecznego inwestycji prowadzonych przez spółki z udziałem z Skarbu Państwa, wspieranie działań budujących dobre praktyki rynkowe oraz inne cele uzgodnione przez fundatorów, służące realizacji ich działań w zakresie CSR.(...) Dzięki Fundacji możliwe będzie osiągnięcie efektów synergii i skali w zakresie działań fundatorów jako podmiotów będących spółkami z tych samych i pokrewnych sektorów gospodarki. Pomoże to zwiększyć wydajność i wiarygodność działań fundatorów, a także usprawnić zarządzanie ryzykami związanymi ze społecznymi, środowiskowymi i etycznymi czynnikami istotnymi dla działalności wszystkich fundatorów, jak również umożliwi im wspólne prowadzenie dialogu i współpracy z interesariuszami. Fundacja może także stanowić forum współpracy i wymiany doświadczeń w zakresie CSR między fundatorami, a także stanowić dla nich cenne źródło informacji o postrzeganiu fundatorów przez interesariuszy, ich problemach, oczekiwaniach wobec fundatorów oraz o społecznym i środowiskowym wpływie ich działalności fundatorów na otoczenie. Można się spodziewać, że w perspektywie długoterminowej działalność Fundacji pozwoli na racjonalizację wydatków fundatorów na działania CSR, w tym na obniżenie kosztów relacji fundatorów z otoczeniem, usprawnienie reakcji na sytuacje kryzysowe w sektorach funkcjonowania fundatorów oraz pogłębienie wiedzy i zrozumienia dla otoczenia społecznego fundatorów oraz ich koniecznego zaangażowania w problemy środowiska naturalnego”.

We wniosku zapisano ponadto, że „na chwilę obecną działania TAURON Polska Energia S.A. nie będą wiązać się z wydatkowaniem żadnych środków finansowych. W razie ustanowienia Fundacji należy się jednak liczyć z koniecznością dokonania przez fundatorów wpłat na fundusz założycielski Fundacji, których wysokość będzie dopiero przedmiotem ustaleń stron”.

(dowód: akta kontroli str. 1895-1905)

W dniu 20 czerwca 2016 r. Zarząd Spółki podjął uchwałę nr 284/IV/2016 na podstawie której postanowiono, m.in. o rozpoczęciu przez TPE rozmów z mających na celu ustanowienie fundacji, a także podpisanie listu intencyjnego, stanowiącego

¹³⁹ Zwana dalej „PFN” lub „Fundacją”.

załącznik do ww. uchwały. List intencyjny został podpisany przez TPE oraz pozostałe spółki z udziałem Skarbu Państwa w dniu 13 lipca 2016 r. w Warszawie.

(dowód: akta kontroli str. 1885- 1894)

Dyrektor Wykonawczy ds. Relacji z Otoczeniem w dniu 22 lipca 2016 r. skierował do Prezesa Zarządu TPE wnioski w sprawie podjęcia przez Zarząd uchwały w sprawie ustanowienia przez Spółkę - jako jednego z fundatorów - fundacji z siedzibą w Warszawie oraz skierowania wniosku w tej sprawie do RN.

W ww. wniosku stwierdzono, że w dniu 13 lipca 2016 r. Spółka wraz z 16 innymi spółkami, podpisała list intencyjny w celu rozpoczęcia współpracy zmierzającej do powołania fundacji, której głównymi celami miały być¹⁴⁰:

- 1) promocja i ochrona wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej i polskiej gospodarki;
- 2) inspirowanie oraz współtworzenie warunków do budowy wartości i rozwoju spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz polskiej przedsiębiorczości;
- 3) promocja spółek z udziałem Skarbu Państwa oraz polskiej przedsiębiorczości;
- 4) kształtowanie pozytywnego odbioru społecznego inwestycji prowadzonych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa;
- 5) wspieranie działań budujących dobre praktyki rynkowe;
- 6) wspieranie działalności na rzecz rozwoju techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- 7) wspieranie działalności z zakresu kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 8) promocja wiedzy o historii, gospodarce i kulturze polskiej oraz postaw patriotycznych.

We wniosku stwierdzono również, że zgodnie z założeniami fundatorów nie przewidywano prowadzenia przez fundację działalności gospodarczej, co „*Uzasadnia konieczność wyposażenia Fundacji w Fundusz Założycielki na odpowiednio wysokim poziomie (zakłada wysokość tego funduszu na kwotę 97.500.000 zł w pierwszym i drugim roku działania Fundacji oraz połowę tej kwoty w dalszych 9 latach jej funkcjonowania*”.

Łączna wartość świadczeń pieniężnych przeznaczonych na zasilenie funduszu założycielskiego, do spełnienia których - zgodnie z projektem statutu PFN - miała zobowiązać się TPE, wynosiła łącznie [...] zł w okresie dziesięciu lat. Wpłaty na fundusz PFN miały przebiegać w sposób następujący:

- 1) [...] zł w terminie do 30 lipca 2016 r.,
- 2) [...] zł w terminie do 30 stycznia 2017 r.,
- 3) po [...] zł corocznie - do 30 stycznia - przez 9 lat, począwszy od 2018 r.

W momencie opracowania ww. wniosku, wydatek w wysokości [...] zł na zasilenie

¹⁴⁰ Po podpisaniu listu intencyjnego cele Fundacji zostały dodatkowo uzupełnione o:

1. wspieranie działalności na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym przedsiębiorczości,
2. promocji wiedzy z zakresu ekonomii i zarządzania,
3. wspieranie rozwoju i promocja polskiego rynku finansowego, w szczególności przez promocję inwestowania na rynku kapitałowym,
4. wspieranie działalności z zakresu ochrony środowiska, ekologii i ochrony zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego,
5. wspieranie inicjatyw mających na celu promocję i realizację zasad społecznej odpowiedzialności biznesu.

funduszu założycielskiego PFN nie był przewidziany w budżecie Spółki na rok 2016, lecz we wniosku stwierdzono, że „*utworzenie Fundacji jest nową inicjatywą*” oraz, że „*Wnioskuje się o przyznanie niezbędnych zasobów finansowych na ich pokrycie z rezerwy budżetowej Spółki*”.

(akta kontroli, str. 1848-1866)

Zarząd Spółki uchwałą nr 340/IV/2016 z dnia 25 lipca 2016 r. postanowił, że wspólnie z innymi fundatorami, przystąpi do utworzenia PFN. Przyjął też projekt jej statutu, określający cele fundacji, a także wskazał składniki majątkowe przeznaczone na realizację tych celów. Postanowił również o uruchomieniu rezerwy budżetowej Spółki w wysokości [...] zł i przekazaniu jej do budżetu w dyspozycji Dyrektora Wykonawczego ds. Relacji z Otoczeniem na 2016 r., z przeznaczeniem na dokonanie wpłaty na fundusz założycielski fundacji.

(akta kontroli, str. 1867)

Uchwałą nr 348/IV/2016 z dnia 2 sierpnia 2016 r. Zarząd TPE dokonał zmiany redakcji § 2 uchwały nr 340/IV/2016 dodając w nim ust. 2 o treści: „*Dopuszcza się ustalenie przez TAURON Polska Energia S.A., wspólnie z innymi Fundatorami, statutu Fundacji w brzmieniu zasadniczo zgodnym z projektem, o którym mowa w ust. 1, w tym na dokonanie w tym projekcie zmian nieistotnych, tj. zmian o charakterze redakcyjnym, doprecyzowujących lub korygujących, nieprowadzących do zwiększenia kwot zakładanych wpłat TAURON Polska Energia S.A. na Fundusz Założycielski Fundacji*”.

(akta kontroli, str. 1868-1882)

Uchwałą nr 75/IV/2016 z dnia 5 sierpnia 2016 r. RN wyraziła zgodę na założenie przez Spółkę PFN, przyjęcie jej statutu oraz zobowiązania się wobec innych fundatorów „*do wpłat na Fundusz Założycielski tej fundacji zgodnie z postanowieniami (...) Statutu*”. W uchwale tej RN wyraziła także zgodę na dokonanie „*nieistotnych zmian*” w statucie Fundacji.

(akta kontroli, str. 1883)

Zarząd Spółki - uchwałą nr 458/IV/2016 r. z dnia 15 listopada 2016 r. - powołał Wiceprezesa Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego do składu Rady Fundacji, jako przedstawiciela TPE.

(akta kontroli, str. 1884)

Spółka przed podjęciem decyzji o współuczestniczeniu w ustanowieniu PFN nie dokonała oszacowania potencjalnych korzyści (materialnych, wizerunkowych itp.) wynikających z przyszłego w niej uczestnictwa. Dyrektor Wykonawczy ds. Prawnych oświadczyła, że inicjatywa powołania Fundacji „*wypłynęła z potrzeby wymiany wiedzy i doświadczeń oraz szeroko zakrojonej współpracy największych spółek z udziałem Skarbu Państwa na rzecz poprawy wizerunku polskiej gospodarki. Zadaniem Fundacji jest w szczególności promocja i ochrona wizerunku Rzeczypospolitej Polskiej oraz polskiej gospodarki, a także kształtowanie pozytywnego odbioru społecznego inwestycji prowadzonych przez spółki z udziałem Skarbu Państwa. Wśród celów organizacji jest także współpraca ze społecznościami lokalnymi oraz organizacjami społecznymi i gospodarczymi, 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, fundacja jest podmiotem non-profit, a działalność gospodarcza może być przez nią prowadzona tylko w rozmiarach służących do realizacji jej celów. Tym samym, analizy korzyści biznesowych związanych z zaangażowaniem Spółki w działalność PFN były bezprzedmiotowe*”.

(akta kontroli, str. 1843-1847)

5.2. Działania na rzecz transparentności celów działania PFN

Spółka CSR Consulting sporządziła¹⁴¹ na zlecenie TPE „*Informację o wynikach przeglądu zaktualizowanej »Strategii Zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2017-2025« pod kątem spójności jej kierunków wiodących i wspierających z celami Fundacji Polska Fundacja Narodowa»* określonymi w jej Statucie z dnia 26 lipca 2016 r.¹⁴² W informacji tej, CSR Consulting stwierdziła, że jej zdaniem dwa kierunki wiodące¹⁴³ oraz osiem kierunków wspierających¹⁴⁴ zawartych w *Strategii Spółki*, odpowiadały siedmiu z szesnastu celów PFN, wymienionych w § 2 ust.1 jej statutu. CSR Consulting nie odniosła się natomiast do kwestii zbieżności *Strategii Spółki* z pozostałymi 9 celami Fundacji. W podsumowaniu *Informacji* firma CSR Consulting stwierdziła, że dokonany przegląd „*dostarczył wystarczających informacji do tego, by potwierdzić, że cele Fundacji »Polska Fundacja Narodowa« określone w Statucie Fundacji¹⁴⁵ z 26 lipca 2016 r. są spójne z kierunkami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Grupy TAURON na lata 2017-2025*”.

(akta kontroli, str. 1930)

Porównanie siedmiu postanowień § 2 ust. 1 Statutu PFN, w których CSR Consulting „*zidentyfikowała szereg aktywności w Strategii Zrównoważonego Rozwoju Grupy TAURON zbieżnych z celami Fundacji*”, wykazało, że firma ta stwierdziła zbieżność pomiędzy:

- kierunkiem wiodącym V Strategii TPE pn.: „*Przestrzeganie wysokich standardów etycznych w komunikacji*”, a celem określonym w pkt. 5 statutu PFN pn. „*Wspieranie działań budujących dobre praktyki rynkowe*”;
- kierunkiem wspierającym VI Strategii TPE pn.: „*Rozwijamy kulturę etyczną wśród pracowników*”, a celem określonym w pkt. 5 statutu PFN pn. „*Wspieranie działań budujących dobre praktyki rynkowe*”;
- kierunkiem wspierającym XII Strategii TPE pn.: „*Edukujemy otoczenie w zakresie ochrony środowiska*”, a celem określonym w pkt. 11 statutu PFN pn. „*Wspieranie działalności z dziedziny edukacji, szkolnictwa oraz ochrony zdrowia*”;

- kierunkiem wspierającym XVII Strategii TPE pn.: „*Prowadzimy regularny dialog z otoczeniem*”, a celem określonym w pkt. 5 statutu PFN pn. „*Wspieranie działań budujących dobre praktyki rynkowe*”.

(akta kontroli, str. 1930, 1912-1927)

Zarząd Spółki na posiedzeniu w dniu 4 lipca 2017 r. zapoznał się i omówił treść pisma PFN z dnia 5 czerwca 2017 r. i „*uznał, że stosowne płatności, w świetle niegdyś podjętej uchwały (nr 340/IV/2016 z 25 lipca 2016 r.-przyp.), muszą zostać zrealizowane. Jednakowoż postanowił upoważnić Wiceprezesa ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego (...) wchodzącego w skład Rady Fundacji (...) do zawnioskowania do Zarządu PFN o przygotowanie i przedstawienie pod akceptację Rady transparentnych zasad naboru i oceny projektów, w które angażować się będzie PFN zgodnie z celami statutowymi fundacji*”.

¹⁴¹ Z dnia 4 października 2017 r.

¹⁴² Rozdział 2 „Cele i zasady i formy działania fundacji” w § 2 pkt 1.

¹⁴³ Kierunki numer II i V

¹⁴⁴ Kierunki numer VI, X, XI, XII, XIII, XV, XVI i XVII

¹⁴⁵ Powinno być: (...) w Statucie Fundacji.

(akta kontroli, str. 1946)

Na posiedzeniu Zarządu Spółki w dniu 25 września 2017 r., Wiceprezes Zarządu ds. Klienta i Wsparcia Korporacyjnego, w nawiązaniu do ustaleń podjętych na posiedzeniu Zarządu w dniu 4 lipca 2017 r. dotyczących działalności PFN poinformował, że wskutek podjętych działań Rada Nadzorcza Fundacji „stosownym zapisem w protokole z posiedzenia Rady Fundacji zobowiązała Zarząd Fundacji do opracowania i stosowania transparentnych zasad naboru i oceny projektów, w które angażować się będzie PFN zgodnie z celami statutowymi”.

(akta kontroli, str. 1947)

[....]

(akta kontroli, str. 1928-1929)

IV. Uwagi

Uwagi

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁴⁶ zwraca uwagę na potrzebę i obowiązek przestrzegania regulacji wewnętrznych Spółki określających:

- zasady udzielania zamówień niepublicznych, w tym w zakresie zapewnienia konkurencyjnego trybu wyłaniania wykonawców zleczanych przez Spółkę usług,
- procedury pracy powoływanych komisji przetargowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 24 kwietnia 2018 r.

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

¹⁴⁶ Dz. U. z 2017 r., poz. 524, zwanej dalej „ustawą o NIK”.

